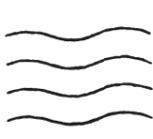

Η βρύση του Μαρότη

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Χρονικά

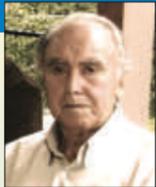
ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

ΕΤΟΣ 26ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 111 - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2019

ΕΚΔΙΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Οι οθωμανοί της Καρδίτσας

Γράφει ο Λάμπρος Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

4ο

"Ο κακός χρόνος περνάει,
ο κακός γείτονας μένει"
Λαϊκή παροιμία

Αυτό συμβαίνει μ' εμάς αφ' ότου οι Τούρκοι εγκαταστάθηκαν στα βυζαντινά εδάφη, πριν από πολλούς αιώνες. Η, πάλαι ποτέ, πανίσχυρη οθωμανική αυτοκρατορία, στείλει τα όνειρα των Νεοτούρκων και δεν λένε να προσαρμοστούν και να μας αφήσουν ήσυχους. Ευκαιρία λοιπόν να πάρουμε την ιστορία από την αρχή και να εξιστορήσουμε το βίο και την πολιτεία των Τούρκων της Καρδίτσας, μέχρι την ενσωμάτωση της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος.

Η Θεσσαλία, μέχρις ότου κατακτηθεί από τους Τούρκους, ήταν η πιο ταλαιπωρημένη επαρχία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Όταν η αυτοκρατορία έχασε τις επαρχίες της Μικρασίας, από τις οποίες

εισέπραττε τους περισσότερους φόρους, περιήλθε σε οικονομική δυσπραγία. Αυτό, μαζί και με την κακοδιοίκηση που επικρατούσε, είχε ως αποτέλεσμα την αδυναμία της να συντηρεί αξιόλογο στρατό για την προστασία των επαρχιών της. Η επαρχία που υπέφερε περισσότερο ήταν η Θεσσαλία. Από το 1204, μετά την κατάληψη της Κων/πολης από τους Φράγκους σταυροφόρους, η Θεσσαλία κατακτήθηκε και λεηλατήθηκε άγρια από Φράγκους, Ενετούς, Ισπανούς (Καταλανική Εταιρεία), Σέρβους και τελικά, σαν ώριμο φρούτο, έπεσε στα χέρια των Τούρκων.

Όταν ο τούρκος στρατηγός Τουραχάν εισέβαλε στη Θεσσαλία το έτος 1393, βρήκε τη χώρα έρημη από πληθυσμό, και την κατέλαβε χωρίς αντίσταση. Οι επιδημίες που αλληλοδιαδέχονταν η μία την άλλη, οι ληστρικές επιδρομές και η σιτοδεία που ήλθε ως αποτέλεσμα των πλημμυρών του Πηνειού, εξόντωσαν τον πληθυσμό και ανάγκασαν όσους επέζησαν να πάρουν τα βουνά. Έτσι, ο μητροπολίτης που στάλθηκε από το πατριαρχείο να εγκατασταθεί στη Λάρισα, βρήκε τη πόλη έρημη από κατοίκους, εγκαταστάθηκε στα Τρίκαλα και έγραψε στον Πατριάρχη ότι "

Συνέχεια στην 3η σελ.

Σ' αυτό το φύλλο θα διαβάσετε...

1. Λάμπρος Γριβέλλας: "Οι οθωμανοί της Καρδίτσας" .....σελ. 1-3
2. Παναγιώτης Αγαμ. Κατσιούλας: "Η γιορτή της Αγίας Παρασκευής".....1-3
3. Κώστας Ευαγγ. Τζωννόπουλος : "Η ηρωική Μεραρχία Κατσιμήτρου" .....1+5
4. Βασίλης Καραγιάννης: "Ανέβασμα στην κορυφή του Ιτάμου".....1-4
5. Γεώργιος Αθ. Κλήμος: " Η πέρδικα στο Δημοτικό Τραγούδι" 1-5
6. Ισμήνη Παπαδημητρίου: " Γέννα στο Παλιοζωγλόπι, το 1937" 1-10
7. Θωμάς Γ. Κίσσας: "Η ευχή της μάνας μου και το γούρι!" 1-10
8. Μάρκος Παππάς: " Ήταν μια βρύση"(ποίημα) 2
9. Κοινωνικά, Συνδρομές, Προσφορές κ. ά. 2
10. Από τα καλοκαιρινά πανηγύρια μας (φωτογραφίες) ..6-7
11. Νίκος Κατοίκος: "Τα λάθη της γλώσσας μας" 8
12. Σούλα Τόσκα-Κάμπα: " Έθιμα γύρω από τη γέννηση του παιδιού" 8
13. Πέτρος Παπαζαρκάδας: "Θρησκεία και λαός" 8
14. Άγγελος Ζαχαρόπουλος: "Το Μακεδονικό από την οπτική μιας ξεχωριστής κομμουνίστριας" 9
15. "Ο Αβδούλ Χαμίτ και ο Ζογγολόπιτης" 9
16. "Το φανταράκι" (διήγημα).....11
17. "Εθνικός Διατροφικός Οδηγός" 11
18. Επιστολή της Ισμήνης Παπαδημητρίου- Καραντώνη 11
19. Σπύρος Καραμουντζός: "Ο Σταυρός" (ποίημα) 11
20. Το χρονογράφημά μας 12
21. Αυτοδιοικητικά 12
22. Στιγμιότυπα του καλοκαιριού 12

Τα χρόνια τα παλιά Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Γράφει ο Παναγιώτης Κατσιούλας

Σήμερα 26 Ιουλίου 2019, ημέρα γιορτής της Αγίας Παρασκευής, σηκώθηκα πολύ πρωί για να πάω στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής που είναι και η ενορία μου και βρίσκεται μια στάση με το τραμ, γύρω στα οχτακόσια μέτρα από το σπίτι μου. Όταν κατέβηκα, εκείνη τη στιγμή είχε κατεβεί και η κόρη μου Ελισσάβετ για να πάει στη δουλειά της. Πού πας, μπαμπά, πρωί πρωί, μου λέει - η ώρα ήταν 6.30' - και της απαντώ ότι πάω στην Αγία Παρασκευή ν' ανάψω ένα κερί και να προσκυνήσω την εικόνα της και, αν βρω κάθισμα, θα παρακολουθήσω και τη Θεία Λειτουργία. Η κόρη μου μου πρότεινε να με πάει με το

Συνέχεια στην 3η σελ.

Η ηρωική 8η Μεραρχία Κατσιμήτρου και το Καλπάκι Αναμνήσεις ενός Ηπειρώτη πολεμιστή

Γράφει ο Κώστας Έν. Τζωννόπουλος
Συντάχως Τραπεζικός

Αυτές τις μέρες του Οκτώβρη (το κείμενο στάλθηκε τον Οκτώβρη του 2018) και επ' ευκαιρία του εορτασμού της εθνικής γιορτής θυμήθηκα μια αυθεντική μικρή ιστορία που μου διηγήθηκε κάποιος καφετζής από το Καλπάκι Ιωαννίνων, δεν θυμάμαι το όνομά του, ο οποίος είχε συγχρόνως και πρατήριο καυσίμων της BP στο Καλπάκι και τα εμπόσματα των εισπράξεων του προς την εταιρεία τα έκανε μέσω της Εμπορικής Ιωαννίνων, της οποίας τη διεύθυνση είχα από τις

Συνέχεια στην 5η σελ.

ΑΝΕΒΑΣΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΙΤΑΜΟΥ

Γράφει ο Βασίλης Χρ. Καραγιάννης

Δεν θυμάμαι εάν ήταν το έτος 1942 ή το 1943, θυμάμαι όμως ότι είχε περάσει το δεύτερο δεκαήμερο του μήνα Αυγούστου και είχε μπει το τρίτο και τελευταίο. Τα κήπια είχαν ξαφασουλωθεί, πολλές καρυδιές είχαν τιναχθεί και πολλές οικογένειες δεν ήταν μέρες που είχαν φύγει για το κάτω χωριό. Πιστεύω ότι ήταν το καλύτερο κομμάτι του καλοκαιριού διότι, καθώς είχαν διαλυθεί πια τα κήπια, τα ζωντανά ήσαν ελεύθερα να βόσκουν παντού, όπως και εμείς τα παιδιά που τα οδηγούσαμε στη βόσκη, ήμασταν πια χωρίς μέριμνα, δέσμευση και φροντίδα.

Τα καλοκαίρια έκανα παρέα με τον συνομήλικό μου και γείτονα στο κάτω χωριό, Στέφο

Συνέχεια στην 4η σελ.

Η «Δρακότρυπα»

Η πέρδικα, ως σύμβολο ομορφιάς, στο δημοτικό τραγούδι

Γράφει ο Γεώργιος Αθ. Κλήμος

Α' μέρος

Γνωστή η παρουσία του πουλιού στο Δημοτικό Τραγούδι. Ανάμεσά τους η πέρδικα, από τα ωραιότερα πουλιά της φύσης, κατέχει την πρώτη θέση. Ο συνδυασμός των χρωμάτων και η αρμονία στο περπάτημά της την έκαναν ιδιαίτερα χαριτωμένη κι όμορφη. Τα υπέροχα φυσικά της στολίδια δεν άφησαν ανεπηρέαστο το πνεύμα και την ψυχή του λαού μας. Ο λαός την ταύτισε ως το απόλυτο

Συνέχεια στην 5η σελ.

Γέννα στο Παλιοζωγλόπι το 1937

Γράφει η Ισμήνη Παπαδημητρίου

Όταν το καλοκαίρι έκλεινε το Δημοτικό Σχολείο στο χωριό μας, όπως θυμόμαστε οι γεροντότεροι, η σκηνή στη Στενή τη Σάρα προς το Παλιοζωγλόπι ήταν σα μια ζωγραφιά. Γαϊδούρια φορτωμένα με προμήθειες, κουβέρτες, κότες, και πίσω η κασίκια και το μεγαλύτερο παιδί της οικογένειας να σέρνει από το καπίστρι το γομάρι. Πίσω οι μάνες κρατώντας από τα χέρια τα μικρότερα παιδιά, ίσως και με ένα ζαλικό μένος στην πλάτη. Ανάμεσά τους και η μάνα μου

Συνέχεια στην 10η σελ.

Η ευχή της μάνας μου και το γούρι

Γράφει ο Θωμάς Κίσσας

1959, ανήμερα της Αγια-Μαρίας αρραβωνιάστηκα στην Καβάλα. 27 Μαρτίου του 1960 απολύθηκα. Πήγα στο χωριό, μάζεψα τα πολιτικά ρούχα σε μια βαλίτσα, λίγα βιβλία σ' ένα κουτί από Νουνού και το πτυχίο, χαϊρέτσα και αυτογύρι που ήταν εκεί, και άφησα την μάνα μου σε μαραμένο φύλλο. Βγήκα στην πλατεία και περιμένα

Συνέχεια στην 10η σελ.

Για τους μικρούς μας φίλους

Ήταν μια βρύση

Ήταν μια βρύση κάποτε με
δροσερό νεράκι
σε δασοσκέπαστη πλαγιά, σε
ήπια λαγκαδιά,
μια βρύση στη σκιά φτελιάς,
φτιαγμένη με μεράκι
κάπου στη θέση Τύμπανος,
κάτω απ' τη Ζαρκαδιά.

Ήταν, γιατί δεν είναι πια, ο τόπος έχει αλλάξει
ύστερα από καθίζηση κι η βρύση έχει χαθεί,
δέντρα μεγάλα χώθηκαν, το χώμα έχει βουλιάξει
και η φτελιά γκρεμίστηκε στο χάσμα το βαθύ.
Ήτανε τόπος όμορφος, τόπος αγαπημένος,
εκεί ο παππούς κοπάνιζε το γάλα το πρωί,
τώρα είναι τόπος άχαρος, αγνώριστος και ξένος
του λείπει η νιότη μου, η φτελιά, της βρύσης η ροή.

Σ' αυτή τη βρύση πέρασα όμορφα καλοκαίρια
μα τώρα πήγα κι έφυγα με όραση θαμπή,
και έτριβα τα μάτια μου και με τα δυο μου χέρια
γιατί σαν κάτι μέσα τους άξαφνα να 'χε μπει.

ΜΑΡΚΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Του Ζαχαριά η βρύση

Εκεί στου βράχου τη σχισμή
και δίπλα στο ποτάμι
σταλιά - σταλιά μερόνυχτα
τρέχει το νερό σαν δάκρυ.
Χορτάρια εκεί, πουλιά, και δέντρα
δεν έχει να ποτίσει
και τρέχει πάντα μυστικά
και δεν στερεύει η βρύση.

Μοιάζει η καρδιά μου τη σχισμή,
κρυφή βρουσούλα έχει
και σαν νερό σταλιά - σταλιά,
γλυκιά η αγάπη τρέχει.

Πολλοί περνάνε από 'κει
κι' αγάπη δεν γυρεύουν
τρέχει η αγάπη μυστικά,
τρέχει και δε στερεύει.

Η βρύση αυτή είναι γνωστή
σε όλο τον κοσμάκι,
γιατί πηγαίνουν από 'κει,
στον τάφο του Φλωράκη.

Πρόεδρε, σε παρακαλώ,
βάλε εκεί δυο πάγκους
να κάθονται οι περαστικοί
και να σ' ευγνωμονούνε.

Θωμάς Κίσσας

Ακατανόητη συμπεριφορά

Οι χωριανοί μας διακρίνονταν ανέκαθεν
για την αλληλεγγύη στους αναξιοπαθούντες
και ιδιαίτερα στους υπερήλικες, στις
εγκύους, στους αναπήρους και γενικά σε
όσους είχαν ανάγκη βοήθειας. Έχοντας
υπόψη τα παραπάνω, μας προκάλεσε άσχημη
εντύπωση η εικόνα που παρατηρήσαμε στα
καθίσματα του προαύλιου χώρου της
Παναγίας: τα είχαν καταλάβει νέα παιδιά και
καρφάκι δεν τους καιγόταν για τους γέροντες
και τους αναπήρους! Τέτοιες ενέργειες μας
εκθέτουν ως κοινότητα, και δεν πρέπει να
επαναληφθούν.

ΕΓΓΡΑΦΑΝ ΓΙΑ ΕΜΑΣ

Ηλίας Γ. Προβόπουλος
Καλή συνέχεια Λάμπρο!

George Karagianni

Συγχαρητήρια! εύχομαι με την
καρδιά μου καλή υγεία-δύναμη και
αισιοδοξία σε όλους τους συμμετέ-
χοντες σ' αυτή την προσπάθεια σε
τόσο δύσκολους καιρούς που όλα
καταρρίπτονται.

Κώστας Σπανός

Το να κυκλοφορεί μια εφημερίδα
ενός συλλόγου για 26 χρόνια είναι
άθλος. Συγχαρητήρια.

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ
ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Γεώργιος Κατσιούλας τηλ. 697677462
Λάμπρος Α. Γριβέλλας τηλ. 2441020480
Βασίλης Χ. Καραγιάννης τηλ. 2441020592

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
Μ. Αλεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν
κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

Εδώ
γελάμε

Ανέκδοτο

Ο γιος έχει πάει να δουλέψει στην Αμερική
και γράφει στη μητέρα του:

"Αγαπητή μητέρα, επιτέλους απέκτησες
εγγονάκι! Η γυναίκα μου, επειδή δεν έχει γάλα,
δίνει στο μωρό μας γάλα μαύρης αγελάδας, το
οποίο έχει ως αποτέλεσμα, το παιδί να μαυρίζει
όλο και περισσότερο".

Και η μητέρα απαντάει: "Παιδί μου, και εγώ
δεν είχα γάλα όταν είχες γεννηθεί και
αναγκαστήκαμε να σου δίνουμε κατσικίσιο γάλα.
Όπως καταλαβαίνω, τα κέρατά σου τώρα τα
βγάζεις!"

* Μας το έστειλε ο Πολυχρόνης Νταλάσης,
φίλος από τα παλιά (1953)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχόντες στις Πανελλαδικές Εξετάσεις

- Η **Δάφνη Δερματά του Αθανασίου** εισήχθη στη σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου.
- Ο **Βασίλης Φέτσιος του Γεωργίου** εισήχθη στη Γεωπονική σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Η **Παναγιώτα Κίσσα του Ευαγγέλου**, εγγονή του Δημήτρη και της Πότας, εισήχθη στη Φιλοσοφική Ιωαννίνων.
- Η **Ευφροσύνη Κομπούρα του Φωτίου** εισήχθη στη Σχολή Εργοθεραπείας Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Γέννηση

Στις 6/6/2019 το ζεύγος **Δημητρίου Γ. Κατσιούλα και Παρασκευή Βασιλείου** απέκτησαν το πρώτο τους παιδί και είναι κορίτσι.
Σ.Σ. Και ευτυχισμένοι παππούς ο πρόεδρος!

Γάμος

Η **Ιωάννα Γρυμπογιάννη του Ευαγγέλου και ο Θεόφιλος Αλεξανδρής**, τέλεσαν το γάμο τους, στις 15/6/2019, στον Ι.Ν. Αγίου Βασιλείου, στη Νέα Ελβετία Θεσσαλονίκης.

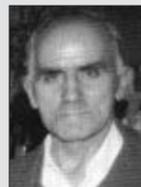
Θάνατοι

Ιφιγένεια Γρυμπογιάννη-Τσιμάκη. Απεβίωσε στις 12 Αυγούστου 2019, σε ηλικία 85 ετών, η Ιφιγένεια (Φούλα) Τσιμάκη, το γένος Μιχάλη Γρυμπογιάννη. Η Ιφιγένεια έζησε, με το σύζυγό της Φώτη και τις δίδυμες θυγατέρες τους Ευγενία και Περσεφόνη (Φόνη) επί πολλά χρόνια στην Αθήνα, όπου εργάστηκαν σκληρά για να αναθρέψουν και να σπουδάσουν τις κόρες τους. Είχαν την ατυχία να χάσουν σε ατύχημα τη μια από τις θυγατέρες τους, την Ευγενία, και από τότε εγκαταστάθηκαν στο χωριό, όπου παρέμειναν ως το τέλος της ζωής τους. Υπήρξε καλή σύζυγος και μητέρα και χάρηκε εγγόνια.

Το 40ήμερο μνημόσυνό της θα τελεστεί την Κυριακή 22 Σεπτεμβρίου, στην εκκλησία του χωριού μας Ζ. Πηγή.

Ιωάννης Χρήστου Κομπούρας. Απεβίωσε στις 27/6/2019, σε ηλικία 85 ετών ο Γιάννης Χρήστου Κομπούρας. Ο Γιάννης έζησε αρκετά χρόνια ως μετανάστης στη Γερμανία, επέστρεψε στην Καρδίτσα, όπου άσκησε το επάγγελμα του οπωροπώλη. Δημιούργησε οικογένεια, αλλά στα τέλη της ζωής του υπέφερε από διάφορα νοσήματα. Ανθρωπος έντιμος και εργατικός, άφησε μνήμη αγαθή.

Ευρυδίκη Λάμπρου Λέκκα. Απεβίωσε στις 21/6/2019 και ετάφη στην Αθήνα πλήρης ημερών η Ευρυδίκη πρωτότοκη κόρη του Ευθυμίου και της Σταματίας Παπαδημητρίου. Η Ευρυδίκη γεννήθηκε και τελείωσε το δημοτικό σχολείο στο χωριό μας, την Ραχούλα, μετά εγκαταστάθηκε στην Καρδίτσα όπου ο πατέρας της διατηρούσε την ταβέρνα "ο ΕΛΑΤΟΣ".

Παντρεύτηκε τον Λάμπρο Χρήστου Λέκκα, διδάσκαλο από το Απελικό. Ανάθρεψαν δύο παιδιά, τον Παύλο που παντρεύτηκε την Αγγελική Χριστάκη, και τους χάρισαν την εγγονή Ευρυδίκη, και τον Ευθύμιο που παντρεύτηκε την Ελισάβετ Μαρσέλλου, που τους χάρισε την εγγονή Χριστίνα, παντρεμένη με τον Σωτήριο Μωραΐτη.

Η Ευρυδίκη διατήρησε με την γενέτειρα της σχέσεις. Χαρακτηριστικό είναι ότι την προηγούμενη του θανάτου της διάβαζε τα "Ζωγλοπτικά Χρονικά".

Τα παιδιά της, τα εγγόνια της και οι συγγενείς της εύχονται καλή ανάπαυση.

Τα παιδιά της Ευθύμιος και Παύλος κατέθεσαν στη μνήμη της μητέρας τους Ευρυδίκης 50 ευρώ στην Εθνική Τράπεζα, στον λογαριασμό 368/558733-64.

Η αδελφή της
Ισμήνη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ. (5/6/2019 - 2/9/2019)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΚΟΝΤΖΕΛΟΣ (465)	20	ΚΩΝ/ΝΟΣ ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ (478)	20
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΔΕΡΜΑΤΑΣ (466)	20	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (479)	10
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ (467)	10	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ (481)	50
ΑΛΙΚΗ ΣΔΡΟΛΙΑ (468)	50	ΕΛΕΝΗ Β. ΚΑΤΣΑΡΟΥ (482)	20
ΜΑΡΙΑ Δ. ΡΑΠΤΗ (469)	15	ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΣΟΥΤΣΟΥΡΑ (483)	30
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Φ. ΡΑΠΤΗΣ (470)	15	ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΡΥΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ (484)	20
ΦΩΤΕΙΝΗ ΚΩΤΣΙΑΡΙΔΗ (471)	20	ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΓΚΑ (485)	20
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΝΤΙΝΟΥ (472)	25	ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΕΣΔΑΝΙΤΗ - ΣΟΥΛΙΩΤΗ (486)	30
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΝΤΙΝΟΥ (25)	25	ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΩΓΛΟΠΙΤΗΣ (487)	20
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ (474)	20	ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΟΛΚΕΡΑΣ (488)	50
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΟΥΚΗΣ (475)	20	ΕΛΕΝΗ ΘΩΜ. ΓΡΙΒΕΛΛΑ (489)	30
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΡΥΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ (476)	20	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΡΑΝΤΟΣ (490)	20
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΣΑΣ (477)	50		

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΟΝ Μ. Σ. ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΑΓΑΠΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Ο **Ευθύμιος και Παύλος Λέκκας** πρόσφεραν στον Μ.Σ. Ραχούλας το ποσό των 50 ευρώ, στη μνήμη της μητέρας των Ευρυδίκης. (480)

ΣΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ ΤΩΝ "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ"

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας,
Τα μοναδικά έσοδα του Συλλόγου είναι οι εισφορές των μελών μας και των συνδρομητών της εφημερίδας.

Για την απρόσκοπτη έκδοση της εφημερίδας και τη λειτουργία του Μορφωτικού Συλλόγου παρακαλούμε να μη ξεχνάτε την οικονομική συνδρομή σας ή ενίσχυση.

Χρήματα μπορείτε να δίνετε στα μέλη του Δ.Σ. και της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας ή να καταθέτετε στο λογ/σμό **368/558733-64** της **Εθνικής Τράπεζας** αφού δηλώσετε το όνομά σας.

Οι οθωμανοί της Καρδίτσας

Συνέχεια από τη σελ. 1

...ο Πηνειός ρει δι' ερήμου Θεσσαλίας".

Ο Τουραχάν, ως ανταμοιβή του για τους πολέμους που διεξήγαγε στα Βαλκάνια, έγινε μπεηλέρμπεης, δηλ. μπέης των μπέηδων, μέχρι το 1422 κατέκτησε όλη τη Θεσσαλία, και μετέφερε από την περιοχή του Ικονίου στίφη αγρίων οθωμανών, τους οποίους οι Έλληνες ονόμασαν Κονιάρους, για να εποίκισουν την έρημη χώρα. Επί των ημερών του Τουραχάν οι Θεσσαλοί έτυχαν ήπιας μεταχείρισης, αναθάρρησαν, και πολλοί άφησαν τα βουνά και επέστρεψαν στις εστίες τους. Οι διάδοχοί του όμως επέδειξαν αφάνταστη βαρβαρότητα, η οποία διάρκεσε, σχεδόν, μέχρι το 1881, οπότε η Θεσσαλία έγινε επαρχία του ελληνικού κράτους.

Οι οθωμανοί της Καρδίτσας

Οι πρώτοι οθωμανοί στην περιοχή της Καρδίτσας ήλθαν την εποχή της τουρκικής κατάκτησης, περί το 1420. Ήταν στην πλειονότητά τους αγρότες και εγκαταστάθηκαν σε εγκαταλεημένα χριστιανικά χωριά ή συγκρότησαν εξαρχής οθωμανικά, στα οποία έδωσαν τουρκικά ονόματα, τα οποία παραμένουν μέχρι σήμερα (Ασλανάρ, Τσουλάρ, Γκέρμπεσι, Μουσαλάρ, Κοπριντζί κλπ.). Οι μεγάλες όμως αγροτικές εκτάσεις παραχωρήθηκαν από τον σουλτάνο σε πρώην στρατιωτικούς αξιωματούς (τσιφλίκια) ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες που προσέφεραν στο Δουβλέτι.

Την ίδια εποχή, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, συγκροτήθηκε και ο οικισμός της Καρδίτσας, πρώτα ως οδοφυλάκιο, για να ελέγξει τον εμπορικό δρόμο που οδηγούσε από Γιάννενα-Μέτσοβο- Τρίκαλα-Μεσδάνι(Αγναντερό)- Μασχολούρι και εκείθεν προς Λαμία. Ενώ στην αρχή ο οικισμός κατοικούνταν από μια οθωμανική φρουρά με τις οικογένειές της, με τον καιρό εγκαταστάθηκαν εκεί και άλλοι τούρκοι γαιοκτήμονες της περιοχής με τις οικογένειές τους, προφανώς για να αισθάνονται ασφαλείς από τους ληστές που λυμάνονταν τη ύπαιθρο χώρα. Όπως μας επιτρέπουν να συμπεράνουμε τα επώνυμα των Τούρκων της Καρδίτσας, ο οικισμός φιλοξένησε, εκτός από γηγενείς Τούρκους, και Αλβανούς, αλλά και εξισλαμισμένους χριστιανούς. Ο Βασίλειος Λάππας, στο βιβλίο του "Η ιστορία της πόλεως Καρδίτσας (1947)", αναφέρει τα τουρκικά ονόματα Μεχμέτ Ομέρ Τσέλιος (αλβανικής καταγωγής), Μουσταφά Σαπαλόπουλος και Χουσεΐν Ζαϊμόπουλος (προφανώς εξισλαμισμένοι χριστιανοί) κ. ά..

Δεν γνωρίζουμε πώς ονομαζόταν ο αρχικός καρδιτσιώτικος οικισμός: η ονομασία "Καρδίτσα", δόθηκε από τους Σέρβους, περί το 1350, οι οποίοι ονόμασαν τον οικισμό Granditsa (Γκραντίτσα), που στα σερβικά σήμαινε "Μικρό φρούριο". Προτάθηκαν πολλές εκδοχές για την ερμηνεία του ονόματος, τελευταίες έρευνες όμως φέρουν ως πιο αξιόπιστη την παραπάνω. Με τον καιρό, η δυσκολοπρόφερτη Γραντίτσα, έγινε Καρδίτσα.

Οι πρώην αγρότες Κονιάροι της Καρδίτσας, όταν έγιναν τσιφλικάδες, και συνήθισαν την τρυφή ζωή, εμπιστεύθηκαν τα τσιφλίκια τους στους χριστιανούς επιστάτες και κολίγους και οι ίδιοι αποζούσαν από φόρους και ενοίκια που εισέπρατταν. Ο Γάλλος περιηγητής Πουκεβίλ, που περιόδευσε στη Θεσσαλία την εποχή της τουρκοκρατίας, βρήκε τους οθωμανούς της Καρδίτσας ξαπλωμένους στον ήλιο έξω από τα καφενεία και έγραψε ότι, αν εκείνοι φρόντιζαν στο ελάχιστο τις περιουσίες τους, θα μπορούσαν να πλουτίσουν. Αντ' αυτού προτιμούν να ζουν από τους φόρους και τα ενοίκια που λαμβάνουν από τους χριστιανούς. Και, αφού ο λόγος για ενοίκια, να προσθέσουμε ότι, αφού οι οθωμανοί της Καρδίτσας απρακτούσαν, συνέρρευαν στην πόλη πολλοί Αγραφιώτες και λιγότεροι καμπίσιοι, οι οποίοι εργάζονταν ως έμποροι, τεχνίτες, υπηρέτες και καλλιεργητές. Σε όλους εκείνους οι Τούρκοι δεν επέτρεπαν να χτίσουν ιδιόκτητο κατάστημα ή κατοικία και τους υποχρέωναν να ενοικιάζουν τις τουρκικές παράγκες και τα ντάμια, για να εισπράτουν οι ίδιοι ενοίκια! Μόλις, περί το τέλος της τουρκοκρατίας οι χριστιανοί κατόρθωσαν, ύστερα από πολλές περιπέτειες, να λάβουν άδεια για να χτίσουν κατοικίες στην περιοχή Βαρούσι Μαχαλά (κοντά στο πάρκο της Στρατολογίας).

Σχέσεις μεταξύ μωαμεθανών και χριστιανών

Οι σχέσεις μεταξύ μωαμεθανών και χριστιανών, καταρχήν ήταν σχέσεις κατακτητών προς κατακτημένους. Όσοι αιώνες και αν πέρασαν, η σχέση αυτή διατηρούνταν στο ακέραιο. Όλοι οι νόμοι λειτουργούσαν - όταν εφαρμόζονταν - για να υπηρετούν τα συμφέροντα των κατακτητών, και όταν ο σουλτάνος αναγκαζόταν, κάτω από την πίεση των Μ.Δυνάμεων, να θεοπίσει νόμους ευεργετικούς για τους δυναστευόμενους χριστιανούς, αυτοί σπάνια εφαρμόζονταν στην πράξη. Κατά δεύτερο λόγο, οι χριστιανοί ήταν, εκ των πραγμάτων, υποχείριοι των Τούρκων, στα κτήματα των οποίων εύρισκαν εργασία, αλλά και εκείνοι ήταν οι μόνοι που τους δάνειζαν, όταν βρίσκονταν σε ανάγκη, έστω και με τοκογλυφικά επιτόκια. Δεν έλειπαν, ασφαλώς, και οι τουρκόφιλοι χριστιανοί και αυτοί ήταν κυρίως επιστάτες των τσιφλικιών, φρουροί και αγροφύλακες, οι οποίοι, στην πλειονότητά τους, υπήρξαν τύραννοι για τους κολίγους, πολύ χειρότεροι από τους Τούρκους εργοδότες τους.

Οι Τούρκοι της Καρδίτσας ήταν εγκατεστημένοι σε χωριστές συνοικίες (μαχαλάδες) και οι πλουσιότεροι από εκείνους είχαν τις κατοικίες τους στο κέντρο της πόλης, στη σημερινή οδό Βάλβη και γύρω από το δικαστικό μέγαρο.

Ωστόσο, επικράτησαν και καλές σχέσεις, ακόμη και φιλίες μεταξύ των δύο λαών. Στην πόλη της Καρδίτσας, συν τω χρόνω, δημιουργήθηκε μια τάξη αξιοσεβαστων εμπόρων και επιστημόνων, οι οποίοι απολάμβαναν το σεβασμό των Τούρκων. Ορισμένοι μάλιστα από τους δεύτερους, παρακινούμενοι από το παράδειγμα των Ελλήνων, έστελναν τους γιους τους να σπουδάσουν στην Ευρώπη.

Η αναχώρηση των οθωμανών

Η Θεσσαλία παραχωρήθηκε στο ελληνικό κράτος με το Συνέδριο του Βερολίνου (1-13 Ιουλίου 1878), ύστερα όμως από συνεχείς υπαναχωρήσεις του Τούρκων, κατέληξε να υπογραφεί η "Συνθήκη παραχώρησης" στην Κων/πολη, με τη Σύμβαση της 24ης Μαΐου 1881. Η Συνθήκη προέβλεπε ότι οι Τούρκοι μπορούν να παραμείνουν στη Θεσσαλία, κύριοι της περιουσίας τους και ισότιμοι με τους χριστιανούς πολίτες. Αν όμως προτιμήσουν να μεταναστεύσουν στην Τουρκία, μπορούν να διαθέσουν την περιουσία τους, κατά βούληση. (Ζ.Χ. φύλλα 96 και 97/2015 και "Θεσσαλικό Ημερολόγιο", τ.71/2017, σελ.319-328).

Την εποχή της ενσωμάτωσης της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος η Καρδίτσα ήταν μια πόλη πέντε χιλιάδων <5.000> κατοίκων, από τους οποίους το 1/3 ήταν μουσουλμάνοι. Μετά την ενσωμάτωση, τα πράγματα κυλούσαν ομαλά, κανένα σοβαρό επεισόδιο μεταξύ χριστιανών και οθωμανών δεν σημειώθηκε και οι οθωμανοί απολάμβαναν όλα τα προνόμια που απέρρεαν από τη συνθήκη προσάρτησης. Στις 13 Οκτωβρίου 1882 οι μωαμεθανοί γιόρτασαν το Κιουτσούκ Μπαϊράμ επί τρεις ημέρες -γιορτή αντίστοιχη με τα δικά μας Χριστούγεννα- με μουσικές και ταμπούρα, στα σπίτια και στα καφενεία, ενώ ο πρόξενος της Τουρκίας ύψωσε στο προξενείο του την τουρκική σημαία. Όλα συνέβησαν χωρίς την παραμικρή ενόχληση από τους χριστιανούς.

Παρ' όλη όμως την ισονομία που απολάμβαναν, οι οθωμανοί δεν ήταν ευχαριστημένοι με τη νέα τάξη πραγμάτων. Δεν μπορούσαν να ανεχθούν να περνούν μπροστά τους οι άλλοτε ραγιάδες και να μην τους απονέμουν τον καθιερωμένο σεβασμό με "τεμενά" (βαθιά υπόκλιση)! Είχε άλλωστε, διαμορφωθεί γενικό κλίμα φυγής των μωαμεθανών από τη Θεσσαλία, το οποίο υπέβαλε τη Τουρκία, διαμορφώθηκε όμως και από τους τούρκους τσιφλικάδες, οι οποίοι πουλούσαν τα εδώ τσιφλίκια τους σε Έλληνες είτε τα αντάλλασαν με περιουσιακά στοιχεία ομογενών μας στην Τουρκία. Η φτωχολογία ακολουθούσε άκριτα.

Τα πράγματα τώρα λειτουργούσαν αντίστροφα. Το τουρκικό κράτος προπαγάνδιζε τη μετανάστευση των Τούρκων της Θεσσαλίας στην Τουρκία, ενώ η Ελλάδα, το αντίθετο, επιθυμούσε την παραμονή τους στη Θεσσαλία. Και οι δύο χώρες είχαν ως στόχο το χρήμα των Τούρκων τσιφλικάδων. Η Τουρκία, που βρισκόταν σε οικονομική κρίση, απέβλεπε στην οικονομική ενίσχυσή της με τα χρήματα από την πώληση των τουρκικών τσιφλικιών της Θεσσαλίας, ενώ η Ελλάδα προσδοκούσε στην παραμονή των Τούρκων για τον ίδιο λόγο.

Η εφημερίδα "Καρδίτσα" στις 3/5/1884 καταχωρεί στις στήλες της το παρακάτω σχόλιο:

"Καραβάνια οθωμανών ετοιμάζονται προς αναχώρησιν. Η "ΚΑΡΔΙΤΣΑ" προ πολλού και επανειλημμένως έγραφε, συμβουλευσας αυτούς να μη καταλείπουν την γενέτειραν και καταδείξασα αυτοίς το ασύμφορον της τσαιοτής μεταναστεύσεως, επειδή όμως εισίν αμετάπειστοι, αρκείται πλέον να ευχηθεί αυτοίς κατευδόν".

Στις 5/5/1884 καταχωρεί την ειδηση ότι "ανεχώρησαν την παρελθούσαν εβδομάδα πλέον των 50 οθωμανικών οικογενειών, κατευθυνόμενοι προς τα ενδότερα της Σμύρνης και άλλα προσέτι είναι έτοιμοι προς αναχώρησιν".

Η ομαδική αναχώρηση των οθωμανικών οικογενειών από την Καρδίτσα είχε τις επιπτώσεις της στην οικονομία της πόλης. Η ίδια εφημερίδα, στις 7/7/1884, μας πληροφορεί ότι υπάρχει μαρασμός στο εμπόριο. Στις αιτίες αναφέρονται: η μικρή παραγωγή σιτηρών που είναι το κύριο γεωργικό προϊόν, και η αναχώρηση των οθωμανών που αποτελούσαν το ένα τρίτο του πληθυσμού της πόλης και μάλιστα του πλέον εύπορου. Την αγορά, γράφει, συντηρεί το τάγμα πεζικού και οι ιταλοί εργάτες του σιδηροδρόμου.

Φαίνεται ότι οι μετανάστες οθωμανοί δεν βρήκαν ρόδινα τα πράγματα στην Τουρκία και ήθελαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα. Στις 15/6/1885 γράφει η "Καρδίτσα": "Στη Λάρισα επέστρεψαν 16 οικογένειαι οθωμανών και εγκαταστάθηκαν στα χωριά: Μπαλαμούτι, Καζακλάρ και Κιουτσούκ Κεσερλί. Και άλλες οικογένειες επιθυμούν να επιστρέψουν, αλλά εμποδίζονται από τις οθωμανικές αρχές".

Τελικά, μετά το 1897 έφυγαν όλες οι τουρκικές οικογένειες πλην των οικογενειών Μουσταφά Χαλίλ-Όμπαση, Ομέρ Φέζου, Μαχμούτ Βέη, Μουσταφά Σαπαλόπουλου, Αχμέτ Ομέρ Τσέλιου, Χουσεΐν ή Ισμέτ Ζαϊμόπουλου. Μετά το 1923 έφυγαν και εκείνοι. Για την ιστορία αναφέρουμε ότι ο τελευταίος Μουφτής της Καρδίτσας ήταν ο Αχμέτ Ομέρ Τσέλιος "σεβάσμιος γέρων, όστις ήσκει αξιοπρεπώς τα καθήκοντά του, εις όλας δε τας επισήμους εορτάς μετέβαιναν εις την μητρόπολιν εφ' αμάξης. Ηγάπα δε την Καρδίτσαν, ώστε, ενώ η σύζυγος και τα τέκνα του, κατά το 1898 μετοίκησαν εις την Ασίαν, εκείνος έμεινε μόνος εις την Καρδίτσαν μέχρι του θανάτου του, συμβάντος ολίγον προ της ανταλλαγής των πληθυσμών (1923)", γράφει ο Βασίλειος Λάππας.

Παρά τα όσα υπέφερε ο θεσσαλικός πληθυσμός από τους τούρκους κατά τη μακροαίωνα κατοχή της πατρίδας, πρέπει να δεχτούμε ότι και εκείνοι θεωρούσαν τη Θεσσαλία πατρίδα τους, αφού εδώ γεννήθηκαν και έζησαν οι πρόγονοί τους και οι ίδιοι, και μάλιστα σ'έναν τόπο παραδεισένιο για εκείνους, αφού οι γηγενείς Έλληνες (ραγιάδες) εργάζονταν κι εκείνοι καλοπερνούσαν!

Τα χρόνια τα παλιά Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

αυτοκίνητό της, αλλά, επειδή εκείνη την ημέρα έκανε πολλή ζέστη, της είπα να φύγει και να έχει καλό δρόμο.

Στο δρόμο που πήγαινα προς την εκκλησία, η μνήμη μου με γύρισε πολλά χρόνια πίσω. Όταν ήμουν μικρός και πηγαίναμε στου Γιώτη με τα γιδοπρόβατα, οι δυο οικογένειες, του πατέρα μου Αγαμέμνονα και του μπάρμπα μου του Κώστα, την ημέρα της Αγίας Παρασκευής, αφού μένανε δυο άτομα στο κονάκι, γιατί το γίωμα θα έρχονταν τα γιδοπρόβατα και έπρεπε να τ' αρμέξουν, οι υπόλοιποι πρωί πρωί κατεβαίναμε τη ράχη των Κοθρίων, αφού περνάγαμε το μεγάλο καραούλι, το λημέρι των κλεφτών, φτάναμε στη λάκκα του Γκορτσά. Στο κάτω μέρος της λάκκας ήταν ένα μονοπάτι κατηφορικό, που σε γύριζε πίσω και

έβγαίνε στη βρύση του Μπαλτά. Από εκεί παίρναμε το δρόμο για το χωριό, στον Κάτω Μαχαλά και στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής.

Όταν φτάσαμε στο χωριό, το πρώτο σπίτι που συναντήσαμε ήταν το πατρικό μας, που το είχαμε μαζί με την Αλεξάνδρα, χήρα του Αποστόλη Κατσιούλα, μάνα του Γιάννη, και δίπλα ήταν το σπίτι του Χρήστου Καραγιάννη. Από εκεί ακολουθήσαμε το δρόμο για την εκκλησία, που ήταν στρωμένος με πέτρες (καλτερίμι). Όταν φτάσαμε στο χώρο της εκκλησίας, δεξιά οι χασάπηδες ψήνανε αρνιά, κατσίκια και κοκορέσια. Αριστερά, που ήταν το δάσος με τις πανύψηλες βελανιδιές, ήταν δεμένα τα ζώα των προσκυνητών. Σε μια άκρη ήταν τέσσερα έως πέντε αρνιά και βιτούλια, δωρεές ορισμένων κτηνοτρόφων στην Αγία Παρασκευή. Λόγω της πολυκοσμίας, στο χώρο της εκκλησίας μετά βασάνων κατορθώσαμε ν' ανάψουμε ένα κερι και να προσκυνήσουμε την εικόνα της Αγίας Παρασκευής.

Αφού παρακολουθήσαμε τη λειτουργία και έγινε η καθιερωμένη αρτοκλασία στο προαύλιο της εκκλησίας, πήραμε το αντίδωρο και το σιτάρι από το "ύψωμα" της Αγίας Παρασκευής. Όταν τελείωσαν όλα, ο επίτροπος έβγαλε σε πλειστηριασμό τα αρνιά και τα βιτούλια. Ορισμένοι, αφού κέρδιζαν, τα πλήρωναν και τα άφηναν στην εκκλησία. Μετά το πέρας όλων αυτών των διαδικασιών, πηγαίναμε στις ψησταριές και παίρναμε κρέας και κοκορέτσι, και, αφού τρώγαμε, φυλάγαμε και γι' αυτούς που έμειναν στο κονάκι.

Τώρα ήταν τα δύσκολα. Από τα Κόθρια ήταν αδύνατο, λόγω της ζέστης και της μεγάλης ανηφορίας. Η μόνη λύση ήταν ν' ακολουθήσουμε τη ρεματιά του Μπαλτά, κάτω από τη σκιά των μεγάλων πλατανιών και να συνεχίσουμε: αετοφωλιά, δρακόμυλο, Γιώτη. Έτσι φτάναμε στο κονάκι μας στου Γιώτη.

Εκείνο που μου έκαμε μεγάλη εντύπωση ήταν η μεγάλη πίστη του παππού μου Ευάγγελου, στο Θεό και στους κανόνες της θρησκείας. Όταν, τα τελευταία χρόνια, αδυνατούσε να μας ακολουθήσει, με φώναζε ιδιαίτερως, μου έδινε ένα μαντίλι καθαρό, που δεν το χρησιμοποιούσε, και μου έλεγε να του φέρω αντίδωρο από το ύψωμα της Αγίας Παρασκευής. Δεν έτρωγε δε τίποτε μέχρι να του φέρω το αντίδωρο.

Η Αγία Παρασκευή ήταν η ενορία του Κάτω Μαχαλά. Εκεί μεγάλωσε ο παππούς μου, ο πατέρας μου, εγώ και τ' αδέρφια μου Γιώργος και Αθηνά στα μικρά μας χρόνια.-

ΑΝΕΒΑΣΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΙΤΑΜΟΥ

Συνέντευξη από τη σελ. 1

Κατσαρό. Και στο Παλιοζωγλόπι όμως, στον Κάτω Μαχαλά, οι καλύβες μας ήσαν κοντά. Στη βοσκή των ζώων είχαμε παρέα και τον πατέρα του Στέφου, μπάρμπα Αριστείδη, έναν θαυμάσιο τύπο, από τον οποίο μάθαμε πολλά πράγματα για παλαιότερους συγχωριανούς μας, καθώς και πολλές ιστορίες και μύθους γύρω από το χωριό μας. Εμείς συμπεριφερόμασταν απέναντι στον μπάρμπα Αριστείδη σαν να τον είχαμε συνομήλικο και εκφραζόμασταν απέναντι του ελεύθερα, χωρίς ντροπή και αιδώ.

Μία από τις ημέρες εκείνες ο Αύγουστος, όπως κάνει σαν θέλει να μας υπενθυμίσει ότι όπου να' ναι έρχονται τα πρωτοβρόχια, μας επεφύλαξε μία έντονη βροχοπτώση, τέτοια που δεν είχαμε που να κρυφτούμε. Ένας κρύος αέρας φύσηξε, σκοτεινίασε η ατμόσφαιρα, άρχισε να αστράφτει και να μπουμπουνίζει και άνοιξαν οι κρουνοί του ουρανού. Έπιασε ένα δυνατό μπουρίνι και η βροχή έπεφτε με το τουλούμι. Μέσα σε λίγες ώρες η γη σκεπάστηκε με νερά τα οποία κυλούσαν ορμητικά και το ρέμα του Μπαλτά βούιζε και ακουγόταν έως μακριά, λες και ήταν γοργοπόταμος. Έβρεχε όλη την ημέρα μέχρι αργά τη νύχτα με τον ίδιο θυμό και ένταση και, επειδή το κρύο ήταν τσουχτερό, ανάψαμε φωτιά στο τζάκι της καλύβας.

Την άλλη μέρα ο ήλιος πρόβαλε ξανά κατακόκκινος ανάμεσα από τις κορυφές των βουνών Μπλίτσας και Καντί και έκανε να λάμψει ο Κάτω Μαχαλάς και οι γύρω πλαγιές και βουνοκορφές. Η δυνατή βροχή καθάρισε την ατμόσφαιρα, η μέρα έλαμψε και μια μοσχοβολιά απλώθηκε παντού. Η μέρα βρήκε τον ρυθμό της και οι άνθρωποι που ήσαν στον οικισμό αυτόν άρχισαν να κυκλοφορούν και να κάνουν τις δουλειές τους χωρίς η βροχοπτώση να έχει δημιουργήσει ιδιαίτερα προβλήματα.

Κατά τις δέκα με ένδεκα η ώρα το πρωί ήλθε και ο Στέφος στο καλύβι μας και μας διηγούταν ότι όλη τη νύχτα το ποτάμι του Μπαλτά ήταν κατεβασμένο και χαλούσε ο κόσμος από τον δυνατό θόρυβο που δημιουργούσαν τα νερά του και δεν τους άφησαν να κοιμηθούν. Η καλύβα του Στέφου ήταν πολύ κοντά στις όχθες του ποταμού όπως και στη δέση, από την οποία τροφοδοτούνταν το αυλάκι με νερό και ποτίζονταν οι μισοί κήποι του Κάτω Μαχαλά. Η περιέργεια φούντωσε στα μυαλά μας και πήραμε τον δρόμο για την καλύβα του Στέφου.

Το ρέμα ήταν παρακατεβασμένο και τα παραφουσκωμένα νερά του κυλούσαν ορμητικά και δημιουργούσαν ένα πανδαιμόνιο, το οποίο ακουγόταν μακριά. Το θέαμα μας εντυπωσίασε στο αντίκρισμα του ποταμού με τους μεγάλους όγκους νερού να κυλούν με τόση ορμή φυσώντας και λυσομανώντας, διότι το ποτάμι αυτό το γνωρίζαμε από χρόνια ως ήσυχο και ήρεμο, με τα λιγοστά νερά του μετά βίας να φτάνουν να δροσίσουν τους απέραντους φασουλόκηπους και τα περιορισμένα καλαμποχώραφα του οικισμού μας.

Πήγαμε πιο πάνω στη δέση και την βρήκαμε χαλασμένη. Προσπαθήσαμε να την ξαναφτιάξουμε και να βάλουμε νερό στο αυλάκι αλλά τα αφρισμένα και ορμητικά νερά του ποταμού μας εμπόδισαν. Μην έχοντας τι να κάνουμε, αποφασίσαμε να πάμε στη βρύση του Μπαλτά και να δούμε πόσο νερό κατέβαινε από τα δύο λαγκάδια, του Κουκουρικού και πόσο του Κατσιαμπέρη, τα οποία σμίγουν λίγο πιο κάτω από τη βρύση. Μας ήλθε επίσης η ιδέα να πάμε και μέχρι το νεροπρίονο και τον μεγαλοπρεπή καταρράκτη που ήταν λίγο πιο πάνω από αυτό.

Στη βρύση του Μπαλτά καθίσαμε λίγο να ξεκουραστούμε. Πλυθήκαμε στο πρόσωπο, ήπιαμε το δροσερό και γάργαρο νερό της και την αφήσαμε ήσυχη να απολαμβάνει το νανούρισμά της. Παίρνοντας τώρα τον δρόμο για τη νερομάνα και το νεροπρίονο μας ήλθε από το βάθος της ρεματιάς ευχάριστη οσμή από ξύλο ελάτου. Προερχόταν από τις ξύλινες κολώνες και άκρες στις οποίες είχαν τεμαχισθεί τον προηγούμενο χειμώνα οι κορμοί των ελατιών από τον αστάλινο καταρράκτη του νεροπρίονου που κινούταν με τη δύναμη του νερού. Στη νερομάνα ζοριστήκαμε να περάσουμε απέναντι και να συνεχίσουμε τον δρόμο για το νεροπρίονο λόγω της μεγάλης ποσότητας του νερού που έτρεχε στην κοίτη του ποταμού.

Η βροχή είχε κάνει τα θαύμα της πλένοντας και αναζωογονώντας τη φύση που την ημέρα εκείνη έδειχνε σα να είχε γιορτή και να είχε φορέσει τα καλά της. Τα φύλλα των δένδρων,

καλοπλυμένα, έλαμπαν στο άπλετο φως της ημέρας. Τα πουλιά, κεφάτα, χαρούμενα και ευτυχισμένα τραγουδούσαν ανέμελα ανάμεσα στα κλαδιά - και τότε υπήρχαν πολλών ειδών πτηνά και σε μεγάλο αριθμό. Οι βερβέρες χόρτασαν καλά τον ύπνο και τώρα γυμνάζονταν πηδώντας από δένδρο σε δένδρο. Στις βρεγμένες άκρες του ρέματος άρχισαν να προβάλλουν εδώ και εκεί τα πρώτα κυκλάμινα, διστακτικά ακόμη, λες και δοκίμαζαν την ώρα για να διαπιστώσουν αν είναι η κατάλληλη να σηκώσουν ταπεινά το κεφαλάκι τους πάνω στη γη. Η εμφάνιση τους αποτελούσε το προμήνυμα του φθινοπώρου.

Σε λίγο φτάσαμε στο πριόνι με την εντυπωσιακή, πολλών δεκάδων μέτρων κάλανη που ξεκινούσε πάνω από την κορυφή της πλαγιάς και έφτανε κάτω στη ρεματιά δίνοντας κίνηση στην ξύλινη φτερωτή. Γύρω από το οίκημα που στεγάριζε το νεροπρίονο υπήρχαν απέραντες και τεράστιες τρακάδες από τακτοποιημένες με τάξη κολώνες και απέλες. Το νεροπρίονο βέβαια το καλοκαίρι δεν δούλευε λόγω έλλειψης νερού, το φύλαγε όμως η οικογένεια του Κερασιώτη από την Καρίτσα.

Στο νεροπρίονο συναντήσαμε τα παιδιά του Κερασιώτη, τα οποία γνωρίζαμε γιατί έμεναν χρόνια εκεί. Είπαμε λίγες κουβέντες μεταξύ μας και μετά τραβήξαμε για το Κρεμαστό για να δούμε και να θαυμάσουμε αυτόν τον ωραίο και συναρπαστικό καταρράκτη που εκείνη την ημέρα, λόγω του μεγάλου όγκου νερού που έπεφτε από ύψος πολλών μέτρων, είχε μια εντυπωσιακή εμφάνιση, μια άλλη διάσταση. Τα άφθονα αφρίζοντα νερά του έπεφταν κάτω στη βαθειά χαράδρα και προκαλούσαν έναν δαιμονισμένο, εκκωφαντικό θόρυβο. Δεξιά και αριστερά απλωνόταν πυκνή βλάστηση καστανιάς διανθισμένη με αραιά έλατα ενώ ακριβώς απέναντι πρόβαλλε η απότομη και πετρώδης, γυμνή πλαγιά της Δρακότρυπας.

Την πλαγιά αυτή την βλέπαμε καθημερινά από τις καλύβες μας, θέλοντας και μη, να στέκεται πάνω από τα κεφάλια μας σαν ένα μυθικό φρούριο, κρύβοντας στο απέραντο και ανεξερεύνητο σπήλαιο που βρισκόταν σε αυτήν, ολόκληρο χωριό από δράκους έτοιμους να ορμήσουν αδηφάγα επάνω σε κάθε ζωντανή ύπαρξη και να την κατασπαράξουν. Εμποδίζονται όμως από τον άγρυπνο δράκο - φρουρό που φυλάγει νυχθημέρον το στόμιο του σπηλαίου μένοντας μέσα στο παρακείμενο πετρώδες φυλάκιο, του οποίου ο μεγάλος όγκος και η προεξοχή φαντάζει από πολύ μακριά.

Εκείνη τη στιγμή κοιτάζοντας προς τη Δρακότρυπα νομίσαμε ότι λάβαμε μια αόρατη πρόσκληση: "Εάν είστε παλικάρια και το λεν τα κότσια σας, ανεβείτε μέχρι εδώ πάνω". Ανώριμα και άσκεπτα τότε αγόρια πήραμε μια λανθασμένη απόφαση, να ανεβούμε στη Δρακότρυπα, πιστεύοντας ότι δεν βρισκόταν μακριά και η ανάβαση μας μέχρι εκεί δεν ήταν επικίνδυνη. "Δεν πάμε μέχρι τη Δρακότρυπα;" είπαμε μεταξύ μας. "Πάμε".

Βαδίσαμε κάμποσο, όχι όμως και πολύ, και φτάσαμε στις ρίζες, στους πρόποδες της Δρακότρυπας και αγναντέψαμε προς την πλαγιά. Μας φάνηκε σχετικά απότομη αλλά όχι τόσο, όσο ήταν στην πραγματικότητα. Έχουν δίκαιο εκείνοι που λέμε ότι το μάτι σε γελάει. Αρχίσαμε να ανεβαίνουμε την πλαγιάσκαρφαλώνοντας. Στην αρχή η αναρρίχηση μας φάνηκε μάλλον εύκολη. Ήταν η παγίδα που μας έστησε η πλαγιά για να μας ξεγελάσει. Ανεβήκαμε κάμποσα μέτρα και τότε άρχισαν τα δύσκολα. Πέτρες άρχισαν να κυλούν κάτω από τα πόδια μας. Μικροί θάμνοι να ξεριζώνονται καθώς προσπαθούσαμε να κρατηθούμε από αυτούς, και πολλούς αμάραντους τσαλαπατήσαμε στο διάβα μας. Είχαμε, πραγματικά, γαντζωθεί με πόδια και με χέρια πάνω στην πλαγιά και προχωρούσαμε έρποντας με το πηγούνι μας να αγγίζει το πρανές.

Έχοντας καλύψει το μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής, η πλαγιά μας αποκάλυψε την αλήθεια: ένα μέρος αυτής ήταν χυτή πέτρα και πολύ δύσκολη στο πέρασμα. Άρχισα να δειλιάζω και κοιτώντας προς τα κάτω έβλεπα μόνο το χάος. Ο Στέφος τα κατάφερε κάπως καλύτερα και από τη μεριά του, σχεδόν είχε περάσει το εμπόδιο. Ίσως είχε φτάσει πλεόν σε ένα πιο ευκολοδιάβατο σημείο, διότι απείχαμε μεταξύ μας μερικά μέτρα. Εγώ κόμπιασα, σκεπτόμουν τον μεγάλο, υπαρκτό κίνδυνο, να κάνω τον σταυρό μου δεν μπορούσα καθώς προσπαθούσα, να κρατηθώ γερά στη θέση μου, και μόνο μέσα μου, νοερά, ζητούσα την εξ ύψους βοήθεια. Ο Στέφος με παρότρυνε, μου έδινε κουράγιο, αλλά από το μέρος όπου βρισκόταν δεν μπορούσε να μου προσφέρει βοήθεια. Με τα πολλά, άφησα κατά μέρος τον φόβο μου, πήρα μόνος μου θάρρος και αποφάσισα, όπως θα λέγαμε σήμερα, να διαβώ τον Ρουβίκωνα. Έπειτα από πολλές προσπάθειες τα

κατάφερα, πέρασα σε ομαλότερο έδαφος και σε λίγο βρεθήκαμε με τον Στέφο στην κορυφή της Δρακότρυπας που προεξέχει προς τα εμπρός, κοντά στην οπή του σπηλαίου, περιχαρείς και ικανοποιημένοι για το κατόρθωμά μας αλλά και καταϊδρωμένοι.

Η οπή του σπηλαίου ήταν κλειστή με μεγάλες πέτρες από τους κτηνοτρόφους της περιοχής, διότι έπεφταν ζώα μέσα και χάνονταν, ενώ πάνω από τις πέτρες ήσαν σωριασμένα κλωνάρια κέδρου. Σε μια ομαλή πλευρά του ογκώδους βράχου ήσαν χαραγμένα με αιχμηρό αντικείμενο (μάλλον καρφί) τα αρχικά γράμματα εκείνων των επισκεπτών που είχαν θελήσει να απαθανάτισουν το όνομά τους και να κάνουν γνωστό το πέρασμά τους. Λειτουργούσε η πλάκα αυτή σαν βιβλίο επισκεπτών. Αποκρυπτογραφήσαμε πολλά ονόματα συγχωριανών μας και παρατηρήσαμε ότι κάποιος που είχε χαράξει τα αρχικά του ονόματος του, άφησε εκεί και το καρφί που είχε χρησιμοποιήσει. Με αυτό χαράξαμε και εμείς τα δικά μας ονόματα.

Η θέα από τη Δρακότρυπα ήταν θαυμάσια. Μπροστά μας απλωνόταν ένα μεγάλο μέρος του απέραντου και γόνιμου θεσσαλικού κάμπου με την Καρδίτσα να προβάλλει σε αυτόν. Δίπλα μας, σε μικρή απόσταση, βρισκόταν η όμορφη τοποθεσία του Γιώτη. Στο μέρος αυτό είχαν τα (κονάκια τους οι κτηνοτρόφοι αδελφοί Γραμμέας (Αγαμέμνων) και Κώστας Κατσιούλας. Το κτήμα ανήκε στον Κώστα. Το καλοκαίρι ανέβαζαν νωρίς τα κοπάδια τους στο Γιώτη όπου έμεναν μέχρι αργά το φθινόπωρο. Στο μεγάλο κτήμα καλλιεργούσαν φασόλια και άλλα ζαρζαβατικά, τα οποία πότιζαν με το άφθονο νερό της βρύσης της Βασιλικής. Υπήρχε και ένα ωραιότατο σπίτι, κόσμημα όλης της περιοχής, το οποίο έγινε από τα χέρια του ονομαστού πετρά, του Καπνογιάννη, ήταν δε σκεπασμένο με πλάκα.

Μια που είχαμε μπει σε τόσο κόπο, είπαμε να ολοκληρώσουμε αυτή τη διαδρομή με ανέβασμα στην Τσιούκα, η οποία δεν απείχε πολύ από τον Γιώτη και η ανάβαση της ήταν πολύ ομαλή. Έτσι βάλαμε πλώρη για την κορυφή του Ιτάμου, έχοντας μαζί μας και το καρφί που βρήκαμε στη Δρακότρυπα. Πραγματικά, το ανέβασμα τώρα ήταν παιχνίδι, εύκολο και ξεκούραστο. Φτάσαμε γρήγορα στην Τσιούκα περπατώντας ανάμεσα σε μεγάλα βαθύσκιωτα έλατα χωρίς να μας αγγίζει ο ήλιος. Σε λίγο φτάσαμε στην κορυφή η οποία ήταν τελείως άδενδρη, καθώς βρισκόταν στην αλπική ζώνη. Μόνο ρίγανη και τσάι την κάλυπταν. Το θέαμα που αντικρίσαμε από εκεί ήταν εντυπωσιακό, μοναδικό και ανεπανόλητο. Βλέπαμε όλες τις κορυφές και τις χαράδρες του γραφιώτικου χώρου μέχρι το θρυλικό Βελούχι, όπως και ολόκληρη τη θεσσαλική πεδιάδα να την περιβάλλουν ξακουστά βουνά, όπως ο γέρο Όλυμπος, βουνό των θεών, η Όσσα, το μυθικό Πήλιο και οι μοναδικοί βράχοι των Μετεώρων. Το μάτι μας δεν χόρταινε ομορφιές και μοναδικά τοπία. Οι πλαγιές του Ιτάμου ξεδιπλώνονταν μπροστά μας δασοσκεπείς και κάτω μακριά φαινόταν μέρος του χωριού μας. Ανάμεσα Δρακότρυπας και Τσιούκας κένιζαν την περιοχή περιφάνοι αετοί αναζητώντας την τροφή τους. Φυσούσε όμως δυνατός κρύος αέρας και αναγκασθήκαμε να αναχωρήσουμε αφού πρώτα απαθανάτισαμε τα ονόματα μας πάνω σε έναν βράχο που ήταν στο υψηλότερο σημείο της κορυφής της Τσιούκας.

Ήταν γιόμα όταν αποχαιρετήσαμε την κορυφή του βουνού μας και με γοργό βήμα φθάσαμε στα καλύβια μας χωρίς μεγάλο κόπο και κούραση. Οι δικοί μας είχαν ανησυχήσει και δικαιολογημένα. Την άλλη μέρα έπεσα άρρωστος και κρύωνα πολύ. Για να ζεσταθώ μου έριξαν επάνω μου όλα τα σκεπάσματα αλλά εξακολούθησα να κρυώνω. Ήλθε και ο πατέρας μου από το Κάτω Χωριό καλά που δεν με μάλωσε για αυτήν την παιδική αταξία. Πάλι καλά. Την άλλη, την παράλληλη μέρα "λαμπαρδέσκος"! Έγινε καλά.

Στην Τσιούκα ανέβηκα άλλες δύο φορές, μία στα πρώτα χρόνια που έγινα δάσκαλος και άλλη μία οικογενειακά, όταν τα παιδιά μου μεγάλωσαν και μπορούσαν να ανεβούν στην κορυφή. Και στις δύο τελευταίες φορές οι αναβάσεις έγιναν από τον οικισμό του Ιτάμου.

Σήμερα αναπολώ όλα τα μέρη, τα τοπία του χωριού μας, τα οποία περπάτησα και τα οποία αγαπώ και πονώ και θα ήθελα να τα ξαναπερπατήσω, αλλά τα γεράματα με κρατούν δέσμιο, καθηλωμένο στο έδαφος. Αυτό που μου απομένει είναι οι αναμνήσεις και οι αναπολήσεις, καθώς και η ικεσία προς τους σταυραετούς του Ιτάμου να με πάρουν στα φτερά τους πάνω από τις κορυφές των βουνών για να αγναντέψω από εκεί τις ομορφιές του τόπου και το μεγαλείο της φύσης.

Η ηρωική 8η Μεραρχία Κατσιμήτρου και το Καλπάκι Αναμνήσεις ενός Ηπειρώτη πολεμιστή

Συνέχεια από τη σελ. 1

αρχές του 1983. Η οικογένειά μου δεν είχε ακόμα μεταφερθεί στα Γιάννενα και εγώ έμεινα σε ένα ξενοδοχείο στην πλατεία μαζί με δυο μηχανικούς της ΔΕΚΕ από Καβάλα και Κρήτη, οι οποίοι είχαν μετατεθεί εκεί για υπηρεσιακούς λόγους. Έτσι, τα ελεύθερα σαββατοκύριακα ήσαν στη διάθεσή μου για κοντινές εκδρομές με το αυτοκίνητό μου και με είχαν "βαφτίσει" αρχηγό της ομάδος. Είχα εν λευκώ την εξουσιοδότησή τους για την επιλογή του μέρους που κάθε φορά θα επισκεπτόμαστε.

Στις 25 Μαρτίου του 1983 επισκεφθήκαμε το Καλπάκι που είναι στα μισά του δρόμου Ιωαννίνων-Κονίτσας. Επάνω στο δρόμο υπήρχε ένα καφενείο και παραπλεύρως ένα πρατήριο της BP. Καθίσαμε για καφέ κι όταν φάνηκε ο καφετζής με αναγνώρισε και μας καλοδέχτηκε. Με το θάρρος της γνωριμίας μας και αφού μας έφερε τα καφεδάκια μας, του ζήτησα να μας πει τι θυμόταν από τα γεγονότα της άλλης ιστορικής ημέρας, της 28ης

Ο ήρωας του Καλπακίου αντιστράτηγος-Δ/της της 8ης Μεραρχίας Χαράλαμπος Κατσιμήτρος

Οκτώβρη 1940. Έκπληκτος ακούω να μου λέει: "Πέσατε πάνω στον κατάλληλο άνθρωπο, υπηρετούσα τότε στην 8η μεραρχία υπό τον στρατηγό Κατσιμήτρο και ήμουν ο έφιππος ταχυδρόμος της ημέρας εκείνης". Και συνεχίζει: "Ο αξέχαστος στρατηγός, παρά τις οδηγίες των Αθηνών να δώσει μια μάχη για την τιμή των όπλων και να υποχωρήσει στην καθορισμένη γραμμή αμύνης, εκείνος αποφάσισε να οργανώσει την άμυνα της περιοχής και να καταστρώσει ένα δικό του σχέδιο. Επισκέφθηκε κατ'επανάληψη το Καλπάκι με το μικρό οροπέδιό του και την Μονή Βελλά στο βάθος, που υπάγεται στη Μητρόπολη Ιωαννίνων. Προέβλεψε πολύ ορθά, όπως τελικά αποδείχθηκε, ότι οι προφυλακές του στρατού μας δεν θα μπορούσαν να αντέξουν την πίεση των Ιταλών και τα χωριά κοντά στις πηγές του ποταμού Καλαμά, όπως Παρακάλαμος, Δολιανά, Καλπάκι κ.ά., θα περιήρχοντο στους Ιταλούς, καθώς και το οροπέδιο Καλπακίου. Επίσης, προέβλεψε ότι εκεί (στο οροπέδιο) θα γινόταν η συγκέντρωση των αρμάτων μάχης των Ιταλών και από εκεί θα ξεκινούσαν για την κατάληψη των Ιωαννίνων και του Μετσόβου. Ανεβαίνοντας τον δρόμο Ιωαννίνων-Κονίτσας και στην υποτιθέμενη είσοδο του οροπεδίου δεξιά επάνω στον δρόμο υπήρχε μια μικρή σπηλιά (τρύπα). Το σημείο αυτό επέλεξε ο στρατηγός σαν προσωπικό του παρατηρητήριο, απ' όπου θα παρακολουθούσε την εξέλιξη της ιταλικής επιχείρησης. Πιο πάνω δεξιά είναι ένας γήλοφος, τώρα εκεί επάνω υπάρχει το άγαλμα του τσολιά. Πίσω του θα τοποθετούσε το πυροβολικό, στο οποίο αργότερα έδωσε εντολή να γίνει συστηματική προσήμανση του οροπεδίου.

Λίγες μέρες πριν είχε κάνει συγκέντρωση μεραρχίας και ζήτησε από τους στρατιώτες του που προήρχοντο από την προαναφερομένη περιοχή να εξέλθουν των τμημάτων τους και, πάντα κατά τα λεγόμενα του καφετζή, σχημάτισε ένα χωριστό τάγμα γιατί τα χωριά αυτά είχαν τότε πολλά παιδιά (στρατιώτες), όπως μου έλεγε ο καφετζής. Όταν εξεδηλώθη η επίθεση των Ιταλών οι προφυλακές μας συμπίχθηκαν και, όντως, όλη η προβλεφθείσα περιοχή περιήλθε στην κατοχή των Ιταλών. Συγχρόνως, άρχισε και η συγκέντρωση αρμάτων στο οροπέδιο.

Την κατάλληλη στιγμή ο στρατηγός έδωσε εντολή για τις βολές του πυροβολικού. Το αποτέλεσμα ήταν τρομακτικό. Σε λίγο το οροπέδιο από την ευστοχία του πυροβολικού μας είχε μετατραπεί σχεδόν σε νεκροταφείο αρμάτων. Προσωπικά, θυμάμαι, αν και μόλις οκτώ ετών τότε, από τις συζητήσεις του πατέρα μου και του παππού μου (και οι δύο δάσκαλοι) ότι το γεγονός της ευστοχίας του πυροβολικού μας είχε γίνει διεθνώς γνωστό και προκάλεσε μια ελπιδοφόρα εντύπωση. Επικράτησε μια μεγάλη σύγχυση στους Ιταλούς και ο στρατηγός τότε έδωσε εντολή στο νεοσχηματισθέν τάγμα να επιτεθεί πρώτο. Και συνεχίζει ο καφετζής: "Εμείς μπήκαμε στη μάχη λες και πηγαίναμε σε πανηγύρι, αλλά προτού καλά-καλά συνειδητοποιήσουμε τι κάναμε ήρθαν πίσω μας και πέσανε στη μάχη και οι δικοί σας (Θεσσαλοί), το Σύνταγμα Τρικάλων". Είπε "οι δικοί σας" γιατί και εγώ είμαι Θεσσαλός. "Η επίθεσή μας υπήρξε θεαλλώδης και οι Ιταλοί με πεσμένο το ηθικό τους υποχώρησαν, θα έλεγα τρομοκρατημένοι. Ήταν τέτοιος ο ενθουσιασμός μας και το ηθικό μας στο ζενίθ που δεν μπορούσε παρά να έχουμε το γνωστό αποτέλεσμα". Εκείνες τις μέρες ήταν που ακούσαμε από το ραδιοσταθμό Αθηνών το γνωστό ανακοινωθέν "ΑΙ ΗΜΕΤΕΡΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΔΙΕΒΗΣΑΝ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΚΑΛΑΜΑ".

Τα παιδιά του πρώτου ηρωικού τάγματος της 8ης Μεραρχίας, που είχε δημιουργήσει ο στρατηγός Κατσιμήτρος, ανακατέλαβαν τα χωριά τους.

Σ.Σ. Ο στρατηγός Χαράλαμπος Κατσιμήτρος κατάγεται από τον γειτονικό μας Κλεισό Ευρυτανίας.

Η πέρδικα, ως σύμβολο ομορφιάς, στο δημοτικό τραγούδι

Συνέχεια από τη σελ. 1

σύμβολο της ομορφιάς και τη συνδέσει με την ομορφιά της γυναίκας.

Κατά τη μυθολογία η πέρδικα ήταν μια όμορφη νύμφη που η θεά Ήρα από φόβο και ζηλοτυπία, μήπως τα κάλλη της και τα θέληγτρά της προσελκύσουν κοντά της το, γνωστό για τις συζυγικές απάτες, σύζυγό της Δία, την οδήγησε στην Ακρόπολη και την έσπρωξε στο γκρεμό. Η Παλλάδα όμως Αθηνά την σπλαχνίστηκε και την έσωσε και από τότε γέμισε με την παρουσία της τα ελληνικά βουνά. Κάπως έτσι τη συναντάμε και στους πολλούς μύθους του λαού μας. Πεντάμορφη κοπέλα που όλοι της τη ζήλευαν και την πολιορκούσαν και σε κάποια άτυχη στιγμή της ζωής της παρακάλεσε το Θεό να τη μεταμορφώσει σε πουλί.

Αυτή η πέρδικα της ομορφιάς και των παραδόσεων, χλιοτραγουδισμένη, προβάλλεται περήφανα μέσα από τα τραγούδια του ελληνικού λαού ως σύμβολο της γυναικείας ομορφιάς και κάθε τι ωραίου που συμβολίζει τον ψυχικό και συναισθηματικό της βίο.

Μεγάλη η παρουσία της πέρδικας με τους συμβολισμούς και τη σημασία τους στην πιο κορυφαία εκδήλωση της κοινωνικής ζωής του ανθρώπου, σ' αυτό των τραγουδιών του γάμου. Μέσα στο κλίμα της χαράς και της ευτυχίας που αναδίδουν οι στιγμές, ο ελληνικός λαός, σε όλη την επικράτεια του, έχει συνθέσει άπειρα τραγούδια. Στηριζόμενοι κατά βάση στα τραγούδια του δικού μας εδώ χώρου και της ευρύτερης περιοχής μας, ας δούμε τον ανώνυμο ποιητή πως περιγράφει γεγονότα, συναισθήματα, συστάσεις των όλων δρώντων του γάμου.

Στο στόλισμα της νύφης

Άνοιξε χρυσό κουτί, βγάλε τα στολίδια σου και τα πελετζίκια (1) σου. Να στολίσω τη νυφούλα, να τη φτιάσω περδικούλα.

Στο ξεκίνημά της

Μη σκιάζεσαι, πέρδικά μου, κι όλοι κοντά σ'ερχόμαστε,

κι όλοι ντουφέκια ρίχνουμε, να σε ξεπροβοδήσουμε.

Αλλά και στα τραγούδια του γαμπρού.

"Στο κίνημά σου, κυρ γαμπρέ, καλά να πας, καλά να ρθεις,

να φέρεις ρούσα πέρδικα και πλουμιστή τρυγόνα".

Ή την ώρα που ο γαμπρός πλησιάζει στο σπίτι της νύφης

"Ξύπνα περδικομάτα μου, κι ήρθα στο μαχαλά σου, χρυσά πλεξούδια σου 'φερα, να πλέξεις στα μαλλιά σου".

Και πώς βλέπει ο λαός μας την απουσία της γυναίκας από τη γειτονιά της και τη μεταφορά της στο σπίτι του γαμπρού; Πολλά τα συναισθήματα του ποιητή. Θλίψη και ορφάνια στο σπιτικό της νύφης, κομψασμός και περηφάνια σ' αυτό του γαμπρού.

"Άσπρη κατάσπρη πέρδικα, είχα στη γειτονιά μου κι ήρθε ξένος παντάξενος, ήρθε και μας την πήρε.

Ξείσκωσε η γειτονιά κι ομόρφυνε η ξένη ξείσκωσε το σπίτι μας κι ομόρφυνε το ξένο.

Ώρα καλή σου, πέρδικα, και να καλοστρατίσεις κι αυτού στα ξένα που θα πας, καλά να τα τιμήσεις".

(Βαθύλακκος).

Στο στρατόπεδο του γαμπρού όμως, άλλα τα συναισθήματα. Στο χωριό μου, Καταφύγι, κατά τη γαμήλια πομπή οι συμπέθεροι σφιχτά αγκαλιασμένοι με χαρούμενα πρόσωπα, σκηνή που αναδίδει ενόχληση, νίκη και περηφάνια τραγουδούν:

"Σας πάσσαμαν το μαχαλά σας πήραμαν την πέρδικα που περπατεί λεβέντικα".

Ή το εξίσου εντυπωσιακό από άλλα μέρη:

"Σας πήραμε την πέρδικα τη μοσχοαναθρεμμένη κι αφήσαμε τη γειτονιά σαν χώρα κουρσεμμένη, σαν εκκλησιά αλειτούργητη, σαν νερατζιά κομμένη. Σας πήραμε την πέρδικα μεσ' απ' την αγκαλιά σας

και άδειασε το σπίτι σας και όλη η γειτονιά σας".
(Μέγαρο)

Και τώρα, ας πάμε στα τραγούδια της υποδοχής της νύφης από την πεθερά της:

"Έβγα κυρά και πεθερά για να δεχτείς την πέρδικα την πέρδικα την πλουμιστή πόχει πλουμίδια στο λαϊμό, πλουμίδια στο κεφάλι...

Ή, "Έβγα κυρά και πεθερά για να δεχτείς την πέρδικα, πόρχεται με το σταυραητό, πώς σειέται, πώς λυγίζεται, πώς βεργοκαμαρώνεται".

Ή, το πολύ όμορφο τραγούδι της Ηπείρου προς τη λεβεντόκορμη νύφη, που ο ανώνυμος ποιητής τη θέλει να αρματώνεται με στολίδια αρεστά της κλέφτικης ζωής.

"Αητός είναι περήφανος κι η πέρδικα γραμμένη, πόχει κορμί για ντουλαμά(2) και στήθια για

τσαπράζια,(3)

πόχει μασουροδάχτυλα γεμάτα δαχτυλίδια".

(Ηπειρος)

Και δε λείπανε και οι ευχές, καθώς η νύφη πρωτόμπαινε στο νέο της σπιτικό. Και τι ευχές και τι σταράτα λόγια! Λόγια που εκφράζανε τα ήθη της εποχής, αλλά και τη φιλοσοφία του λαού μας:

"Καλώς ήρθες περδικούλα μες στου κυρ γαμπρού το σπίτι,

αδ' αυτού να ξεχειμάσεις, αδ' αυτού να ξεπουλιάσεις",
δώδεκα πουλιά να κάνεις, κι όλα αρσενικά να γένουν.
(Κέδρος).

Και, καθώς το τραγούδι ταξιδεύει, ας δούμε πως το συναντάμε λίγο πιο κάτω στην Υπάτη.

"Καλώς ήρθες περδικούλα μ', στου κυρή γαμπρού το σπίτι

αδιδώ πουλιά να βγάλεις κι αδιδώ να ξεπουλιάσεις
αστραπές, βροντές ν' ακούσεις, τα πουλιά να μην τ' αφήσεις".

Το έντονο και θαυμαστό αυτό μητρικό φίλτρο της πέρδικας, να μην εγκαταλείπει τα πουλιά της, ο λαϊκός δημιουργός το εξάγει και το παρουσιάζει και σ' άλλα του τραγούδια που δεν ανήκουν στην ενόχληση του γάμου. Στην άπονη μάνα, που πάει να πνίξει το παιδί της το προερχόμενο από παράνομο έρωτα, λέει:

"Μιαν περδικούλα φώναξεν, από ψηλή ραχούλα:

-Πού πας μάνα με το παιδί, σκύλα με το κουτάβι.

Εγώ με δέκα οχτώ παιδιά, κανένα δεν πνίγω.

Κι εσύ, με το 'να το παιδί, και πας να το πνίξεις;"

Και σ' αυτήν που πάει ν' απαρνηθεί το σπλάχνο της, το γεννητούρι της, ο λαός μας με τη σοφία του τη συμβουλεύει:

"Τήρα μη μοιάσεις του λαγού, όπου γεννάει κι αρνιέται.

Μοιάσε της πετροπέρδικας, της αηδοιολαούσας,

που κάνει δεκαοχτώ πουλιά, κανένα δεν αρνιέται".

(Βαθύλακκος).

Σημειώσεις:

1. πελε(ν)τζίκι: το κόσμημα

2. ντο(υ)λαμάς: μακρού χειριδωτο πανωφόρι, ανοικτό μπροστά, το οποίο δενόταν με ζώνη, μανδύας των φουστανελοφόρων. Η λ. προέρχεται από το βυζ. δελματίκιον

3. τσαπράζια: επίχρυσα στολίδια που τα φορούσα κυρίως οι κλέφτες.

Από τα καλοκαιρινά

ΠΡΟΦΗΤΗΛΙΑΣ

Ικανοποιητική ήταν η προσέλευση των χωριανών στο πανηγυράκι του Προφητηλία, στις 20 Ιουλίου, στο μαγευτικό φερώνυμο λόφο. Από εκεί και οι παρακάτω φωτογραφίες με τους φακούς Κώστα Κορκόντζελου, Γιώργου Κατσιούλα και Λάμπρου Γριβέλλα. Ο πρώτος, εκτός από εξαιρετος φωτογράφος, είναι και ο διαχειριστής της ιστοσελίδας του Συλλόγου μας, στο Ίντερνετ.

ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Όπως γράψαμε και άλλοτε, η προσέλευση των χωριανών στο πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής, στις 26 Ιουλίου, ήταν και φέτος μεγάλη. Ανέκαθεν οι χωριανοί μας ευλαβούνταν ιδιαίτερα την Αγία Παρασκευή και σ'εκείνη εναπέθεταν τις δεήσεις τους για λύτρωση από τα δεινά τους. Φέτος, για δεύτερη χρονιά, το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο παρέθεσε στους προσκυνητές γεύμα με φασολάδα.

πανηγύρια μας

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Πολλοί οι προσκυνητές και φέτος στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος στον Ίταμο (6 Αυγούστου): χωριανοί, Καστανιώτες και Μουχιώτες οι περισσότεροι. Αψευδές δείγμα το πλήθος των αυτοκινήτων που κατέκλυσαν το χώρο. Είναι ένα διακοινοτικό "Αντάμωμα" αυτό το πανηγύρι, που συμπληρώνεται με την παραδοσιακή φασολάδα που προσφέρει κάθε χρόνο ο Μορφωτικός Σύλλογος Ραχούλας. Παρεμπιπτόντως, πρέπει να συγχαρούμε το συγχωριανό Θωμά Βρέκο, που ετοιμάζει κάθε χρόνο στο κατάστημά του (ΣΑΛΕ) τη φασολάδα, αλλά και τους λίγους εθελοντές και εθελόντριες που βοηθούν -κάθε χρόνο οι ίδιοι- στη διανομή. Δυστυχώς, στον τομέα του εθελοντισμού υστερούμε καταφανώς.

ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Το πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου στην Παναγία του Παλιοζωγλοπιού ήταν πάντα το μεγαλύτερο, που έκλεινε τον κύκλο των θερινών πανηγυριών. Φέτος, φαίνεται πως πήρε την πρωτιά σε πλήθος προσκυνητών η Μεταμόρφωση Ίταμου!

Τα πανηγύρια του Παλιοζωγλοπιού, όσο λιτά κι αν γίνονται, είναι εκείνα που μας συνδέουν με το παρελθόν μας. Οι τρεις εκκλησίες: Αηλιάς, Παναγία και Αγία Παρασκευή, με μικρές κατά καιρούς επιδιορθώσεις, παραμένουν, κατά βάση, αναλλοίωτες, όπως τις έχτισαν οι μακρινοί πρόγονοί μας στους τρεις πολυπληθέστερους μαχαλάδες του Ζωγλοπιού. Ο νεωτερικός ναός τα Μεταμόρφωσης στον Ίταμο είναι η εκπλήρωση του "τάματος" των παλαιότερων χωριανών, που το πραγματοποίησαν οι σύγχρονοί μας.

Και του χρόνου να είμαστε καλά!

ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΑΣ Αδικαιολόγητοι παρατονισμοί (β')

Γράφει ο Νίκος Κατοίκος,
Κλασικός Φιλολόγος

Γ' ΤΟΝΙΚΑ ΛΑΘΗ ΣΤΑ ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. "των Έλλήνων στρατιωτών" (το ορθό: των Ελλήνων): από ρεπορτάζ γυναίκας δημοσιογράφου για τη Μάχη Κалπακίου (1940).

2. Οι πρύτανεις (το ορθό: οι πρυτάνεις): παρατονισμός τηλεπαρουσιάστριας αθηναϊκού κρατικού Καναλιού. α) Αρχαία: ο πρύτανις, του πρυτάνεως, οι πρυτάνεις, β) Νέα: ο πρύτανις, του πρύτανι, οι πρυτάνεις, των πρυτάνεων (Αρχαία και Νέα).

3. Οι σύγχρονες τροφές "περιέχουν μεγάλες ποσότητες λίπων" (το ορθό: λιπών). Είναι γνωστό ότι τα ουδέτερα σε -ος έχουν τη γενική πληθυντικού τονισμένη, π.χ. τα έθνη - των εθνών, τα εδάφη - των εδαφών, τα βάρη - των βαρών, τα λίπη - των λιπών.

4. "Λαμβανομένων υπ' όψιν των ιδιαιτεροτήτων" (το ορθό: των ιδιαιτεροτήτων). Τα θηλυκά σε -ότητα κλίνονται έτσι στον πληθυντικό: αθλιότητες - αθλιοτήτων, τραγικότητες - τραγικότητων, ιδιαιτερότητες - ιδιαιτεροτήτων. Δηλαδή, η γενική πληθυντικού έχει τόνο στην παραλήγουσα.

Δ' ΤΟΝΙΚΑ ΛΑΘΗ ΣΤΑ ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

1. "Ένα ποσό αρκετά ευμεγέθες" (το ορθό: ευμέγεθες). Τα παροξύτονα πολυσύλλαβα επίθετα σε -ης σχηματίζουν το ουδέτερο με αναβιβασμό του τόνου. Ίδου: ο, η αυτάρκης - το αυτάρκες, ο, η συνήθης - το σύνθητες, ο, η ευμεγέθης - το ευμέγεθες. Όμως, στα παροξύτονα δισύλλαβα ο τόνος είναι όπως και στα άλλα γένη, π.χ. ο, η πλήρης, το πλήρες. Το ίδιο και στα οξύτονα, π.χ. ο, η συνεχής - το συνεχές. Εξαιρεση του πρώτου κανόνα έχουμε στα τρισύλλαβα παροξύτονα που τελειώνουν σε ώδης, σε ήρης και σε ώλης (αυτά δεν ανεβάζουν τον τόνο στο ουδέτερο), π.χ. ο, η ευώδης - το ευώδες, ο, η ξιφήρης - το ξιφήρες, ο, η εξώλης - το εξώλες. Άλλο λάθος: "Συνήθες (το ορθό: σύνθητες) επίπεδο της Τρόικας.

2. "Το υπερμεγέθες ράμφος των πουλιών" (το ορθό, το υπερμέγεθες). Η περίπτωση αυτή ανήκει στον πρώτο κανόνα του προηγούμενου παραδείγματος (παροξύτονα πολυσύλλαβα σε -ης): ο, η υπερμεγέθης, το υπερμέγεθες.

3. "Ούτε η μείζων ούτε η ελασσων Αντιπολίτευση" (το ορθό: η ελάσσων). Το επίθετο στα τρία γένη και στους τρεις βαθμούς σχηματίζεται έτσι: μικρός - μικρή (Αρχαία: μικρά) - μικρό (Αρχαία: μικρόν), ο, η ελάττων (ή ελάσσων) - το ελάττων (ή ελασσον), ελάχιστος - ελάχιστη (Αρχαία: ελαχίστη) - ελάχιστο (Αρχαία: ελαχιστον). Δηλαδή, θέμα αναβιβασμού του τόνου υπάρχει μόνο στο ουδέτερο.

4. "Αυτό δεν ετέθη, διότι θεωρήθηκε ελάσσων ζήτημα" (το ορθό: ελασσον). Το ουδέτερο αναβιβάζει τον τόνο (κοίτα το προηγούμενο παράδειγμα).

5. "Συμφωνούμε για (καλύτερα: στο) ελάττων" (το ορθό: ελαττον). Στο ουδέτερο ο τόνος ανεβαίνει (ελάττων ή ελασσον: διπλοτυπία). Κοίτα σχόλιο του παραδείγματος 3.

Ε' ΤΟΝΙΚΑ ΛΑΘΗ ΣΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

1. "Συνίσταται εμβολιασμός" (το ορθό εδώ: συνιστάται). Υπάρχουν δύο διαφορετικά ρήματα: α) συνίσταται (ρήμα: συνίσταμαι) = συναποτελείται, β) συνιστάται (ρήμα: συνιστώμαι) = υποδεικνύεται.

2. Άνηκαν (το ορθό: ανήκαν). Το κοινό νεοελληνικό ρήμα σχηματίζεται έτσι: ανήκω (ενεστώτας), ανήκα (παρατατικός).

ΣΤ' ΤΟΝΙΚΑ ΛΑΘΗ ΣΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

1. "Αυτή η συλλογιστική καταργεί κάθε έννοια αμοιβαιότητας, και προπάντος τη λογική τής συνευθύνης" (το ορθό: προ παντός καλύτερα με δύο λέξεις ως επιρρηματική φράση). "Προ παντός" σημαίνει: περισσότερο από καθετί άλλο. Υπάρχει και η φράση "προ πάντων", που σημαίνει: πάνω από όλα.

2. "Το σχολείο είναι προπάντος ένα ίδρυμα, που έχει την υποχρέωση να προγραμματίζει τις δραστηριότητές του" (το ορθό: προ παντός). Πρόκειται για το ίδιο λάθος.

Έθιμα της Αργιθέας γύρω από τη γέννηση του παιδιού

Γράφει η λαογράφος
Σούλα Τσόκα-Κάμπα

3ο

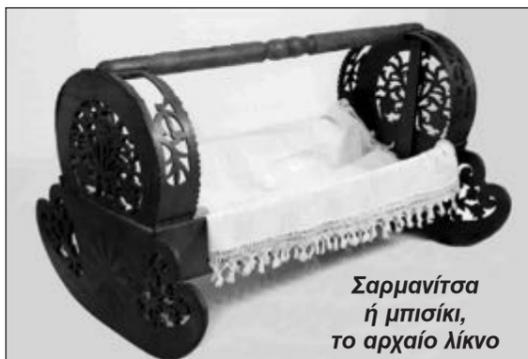
Της δίναν (της εγκυμονούσας) ένα τυλιγάδι (ξύλινο αντικείμενο που τυλίγουν το νήμα). Κρατώντας το στο χέρι, έκανε βόλτες μέσα στο δωμάτιο, για να διευκολυνθεί έτσι - όπως πίστευαν - η γέννηση του παιδιού. Πριν η μαμή αρχίσει την προσπάθειά της, έκανε το σταυρό της κι ευχότανε όλα να πάνε καλά. Το ίδιο έκανε και η μάνα και, όταν μάλιστα η γέννα ήταν δύσκολη, έταζε κάτι στην εκκλησία του χωριού ή σε κοντινό μοναστήρι: λάδι, κερί ή ακόμα και σφαχτό. Για να διευκολυνθεί επίσης η γέννα, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο άνδρας έπαιρνε τη γυναίκα πάνω στην πλάτη του για να βρίσκεται πιο ψηλά, και ταυτόχρονα η μαμή και οι άλλες γυναίκες φρόντιζαν να τη βοηθήσουν.

Όταν, με το καλό, τελειώνει η διαδικασία της γέννας, η μαμή σταύρωνε το παιδί, το καθαρίζει και το λιβάνιζε. Λιβάνι επίσης έκαιγαν σ' ολόκληρο το δωμάτιο, ενώ, ορισμένες φορές, ράντιζαν τη γυναίκα και το παιδί με αγιασμό ή άναβαν το κερί της Ανάστασης, που το κρατούσαν στο εικονοστάσι. Η γυναίκα που βοηθούσε στον τοκετό έπαιρνε μια μικρή συμβολική αμοιβή σε χρήματα ή κάποιο υφαντό ή κουβέρτα, μαξιλάρι, δισάκι κλπ.

Με το ευλογόγερο πλενόταν η λεχώνα, η μαμή και η πεθερά και όποιος άλλος είχε πάρει μέρος στη διαδικασία του τοκετού. Σπαργάνιζαν έπειτα το παιδί και τόβαζαν στη σαρμανίτσα, που, στην κορυφή της είχε σκαλισμένο ένα σταυρό για το κακό το μάτι, όπως έλεγαν. Αξίζει να σημειώσουμε ότι οι σαρμανίτσες αυτές ήταν ωραιότατα σκαλισμένες από τεχνίτες.

Για σαράντα μέρες η μάνα και το μωρό δεν θα δεχτούν παρά ελάχιστες επισκέψεις από στενούς συγγενείς. Στην περίοδο αυτή η λεχώνα λιβάνιζε συχνά το σπίτι και ξεχωριστά τα ρούχα πριν του τα φορέσει. Τα ρούχα του μωρού δεν έπρεπε να είναι κρεμασμένα έξω από το σπίτι μετά τη δύση του ήλιου και πριν του τα φορέσει η μάνα του, τα σταύρωνε τρεις φορές. Όποιος επισκεφτεί τη λεχώνα πρέπει να δρασκαλίσει ένα ένα αναμμένο κάρβουνο ή ένα κομμάτι μάλλινο ύφασμα που σιγοκαίγεται και που το βάζουν στο κατώφλι του σπιτιού για να απομακρυνθούν τα κακά πνεύματα. Το κάρβουνο και η βαριά μυρωδιά του καμένου ρούχου απομακρύνουν τα δαιμονικά κι έτσι οι άνθρωποι μπαίνουν καθαροί στο σπίτι. Αν πήγαιναν μικρά παιδιά στο σπίτι, αν κι αυτό γενικά απαγορευόταν, θα περνούσαν πάνω από κάρβουνο, και τους έλεγαν: "μη μπαίνετε, θα σκάσουν οι φτέρνες σας".

Στις σαράντα μέρες η λεχώνα πήγαινε στην εκκλησιά με το μωρό, για να πάρουν την ευχή, και συνήθως αυτό γινόταν με το σούρουπο, παίρνοντας μαζί τους και ένα αγόρι, πιστεύοντας ότι όλα τα παιδιά που θα ακολουθούσαν θα ήταν αγόρια. Η λεχώνα έδινε στο παιδί που τη συνόδευε χρήματα και κυρίως ένα ασημένιο νόμισμα για το γούρι του νεογέννητου. Το πρωί της ίδιας μέρας θα πήγαινε στο ρέμα του χωριού να πλύνει τα ρούχα τα δικά της και του μωρού καθώς και τα σκουτιά που χρησιμοποιούσαν η ίδια και το παιδί στην κούνια. Αυτό ήταν ένα είδος καθαρισμού από πιθανές δαιμονικές επεμβάσεις και μια προϋπόθεση για την καλή υγεία των δυο τους.

Σαρμανίτσα
ή μπισίκι,
το αρχαίο λίκνο

Θρησκεία και λαός

Γράφει ο Πέτρος
Παπαϊωαννίδης
Στρατηγός ε.α.-Ποιητής
Λογοτέχνης-μέλος της Ένωσης
Ελλήνων Λογοτεχνών

Η ανασκόπηση των ιστορικών γεγονότων αποδεικνύει περίτρανα ότι, παρά τη σφοδρή συμπίεση περιθωριοποίησης και σκλαβιάς πολλών αιώνων, οι Έλληνες επέζησαν ως φυλή και ως εθνότητα χάρη στην Εκκλησία. Η ταύτιση της τύχης τους με τη θρησκεία διέσωσε την εθνική τους ταυτότητα και υπόσταση. Τούτο αποτελεί το πιο ουσιαστικό γνώρισμα πνευματικής κληρονομιάς για τους Έλληνες μετά την επανάσταση του 1821.

Η θρησκευτικότητα των Ελλήνων δεν πρέπει να μετριέται με τη συχνότητα που πηγαίνουν στην εκκλησία. Υπάρχουν πολλά άλλα χαρακτηριστικά που την πιστοποιούν. Μεταξύ αυτών πρέπει να περιληφθεί και το ότι επικαλούνται τα θεία σε στιγμές ανάγκης, ότι γονατίζουν μπροστά σε μια εικόνα που τη θεωρούν θαυματουργή, ότι σταυροκοπιούνται όταν ακούν τον ήχο της καμπάνας και το ότι επικαλούνται τα θεία στις δύσκολες περιστάσεις. Σε κάθε σπίτι υπάρχει το εικόνισμα και το καντήλι.

Εκτός από τη συμμετοχή σε μεγάλες εκδηλώσεις και γιορτές, η παρακολούθηση των λειτουργιών είναι σχετικά περιορισμένη, η νηστεία παραμελείται και και πολλές θρησκευτικές γιορτές τείνουν να ξεχαστούν. Οι μετακινούμενοι στις πόλεις τείνουν να ξεχνούν εκείνα που έκαναν στα χωριά τους, όπου το άκουσμα της καμπάνας είχε την ευεργετική και ζωογόνο επίδραση. Η πτώση του ενδιαφέροντος θα πρέπει να οφείλεται και στο γεγονός ότι η λειτουργία δεν αποτελεί πλέον ευκαιρία για κοινωνικές επαφές, αλλά και ένα είδος ιδιότυπης επαφής και εκτόνωσης, όπως ήταν παλιά.

Η ουσιαστική επίδραση της Εκκλησίας και ιδιαίτερα της λειτουργίας στην καθημερινή ζωή αποδεικνύεται περισσότερο στην επαρχία, όπου το θρησκευτικό και το αγροτικό ημερολόγιο συμπίπτουν. Το τρίγωνο των μεγάλων εορτών -των Χριστουγέννων, του <Πάσχα και του 15/Αύγουστου- αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο ανάμεσα και στις τόσες άλλες σημαντικές ονομαστικές γιορτές.

Άξιος μνείας και σεβασμού είναι ο ιδιαίτερος ρόλος της Ελληνίδας στη θρησκευτική διαμόρφωση των βλαστών της, αλλά και στην ηθικοθρησκευτική κατεύθυνση της οικογένειας γενικότερα. Η Ελληνίδα αποτελεί το συνεκτικό πυρήνα της οικογένειας γύρω από τον οποίο περιστρέφονται όλα τα μέλη της. Σ' αυτήν πιστεύουν και αυτήν επικαλούνται όλοι οι Έλληνες. Γυναίκες βρίσκεις, ως επί το πλείστον, στις Εκκλησίες, οι γυναίκες, κατά κανόνα, κάνουν το σταυρό τους, και η πιο θερμή ευχή θα βγει από τα στήθη της μάνας. Τούτο το μεγαλείο της ψυχής αποτελεί το βάθρο της ελληνικής οικογένειας, αλλά και την πίστη που εκπέμπει για ένα καλύτερο αύριο. Αυτή αποτελεί την αναγκαία πειθώ και αυτή αποτελεί τη μόνη οδό που οδηγεί στη συνέχεια των παραδόσεων της φυλής μας. Τους πρώτους μύθους και τα πρώτα παραμύθια που προκάλεσαν τα πρώτα μας σκιρτήματα ψυχοπνευματικής ανάστασης, η Μητέρα μας τα είπε!

ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΜΙΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΡΙΑΣ

Ένα άρθρο με εξόχως ιστορική διάσταση.

(Από έλλειψη χώρου, δημοσιεύεται σε δύο συνέχειες)

1ο

Η **Μαρία Καραγιώργη**, από αρχοντική οικογένεια του Πηλίου, είχε μυηθεί στην κομμουνιστική ιδεολογία όταν ήταν δεκαεννιάχρονη φοιτήτρια στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Παντρεύτηκε τον **Κώστα Καραγιώργη**, σημαντικό στέλεχος του ΚΚΕ. Στην Κατοχή ο Καραγιώργης ήταν ο ουσιαστικός ηγέτης του ΕΛΑΣ Θεσσαλίας. Η Μαρία ήταν υπεύθυνη της Οργάνωσης Γυναικών Θεσσαλίας.

Η γνωριμία μας έγινε το καλοκαίρι του 1944 όταν η Μαρία παρέμεινε στο σπίτι μας στην Καστανιά Αγράφων για δεκαπέντε περίπου ημέρες. Είχε μαζί της το νεογέννητο Αλέξη, σήμερα καταξιωμένο γιατρό με δύο μεγάλα παιδιά και τρία εγγόνια. Συνέχισε την παραμονή της στην Καστανιά σε άλλο νεόδμητο σπίτι ολόκληρο το καλοκαίρι του 1944. Είχε ευγενικό και ευχάριστο χαρακτήρα, πολύ νέα και ευειδής, γεμάτη ζωντάνια. Τον Αλέξη παρακολουθούσε ο νεαρός, τότε γιατρός και κατόπιν καταξιωμένος παιδίατρος, στενός συγγενής μας, Λάζαρος Λαζαρίδης. Εντύπωση μου είχε κάνει ότι ο Λάζαρος ζύγιζε κάθε τόσο τον Αλέξη σε μία ζυγαριά του μαγαζιού. Ο Κώστας Καραγιώργης είχε επισκεφθεί μερικές φορές τη γυναίκα και το γιό του κι' έτσι μου δόθηκε η ευκαιρία να τον γνωρίσω από κοντά. Με ιδιαίτερα ευγενική συμπεριφορά, πάντα άψογα ντυμένος με κοστούμι και γραβάτα, πάντα φρεσκοξυρισμένος, δεν έμοιαζε με κανέναν από τους άλλους αντιστασιακούς ηγέτες που περνούσαν συνέχεια τότε από την Καστανιά. Έχουν γράψει πολλά εγκωμιαστικά σχόλια για τον Καραγιώργη οι αριστεροί Θεσσαλοί συγγραφείς Απόστολος Στρογγύλης και Λάζαρος Αρσενίου. Περιορίζομαι σ' αυτά που έχει γράψει ο δημοσιογράφος Λευτέρης Μαυροειδής ο οποίος, μετά την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού στο Γράμμο, βρέθηκε, μαζί με τον Καραγιώργη, στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού και έζησε από κοντά όσα συνέβησαν στους κόλπους του ΚΚΕ. Στο βιβλίο του Στέλιου Κούλογλου, Μαρτυρίες για τον Εμφύλιο και την Ελληνική Αριστερά, ο Μαυροειδής γράφει για τον Καραγιώργη τα εξής (σ. 454):

"Ήταν από τις πιο λαμπερές αλλά και τραγικές προσωπικότητες που πέρασαν από το χώρο του κομμουνιστικού κινήματος της χώρας μας ο Καραγιώργης. Προσωπικότητα πολύπλευρη, γιατρός, πολιτικός επιστήμονας, διανοούμενος, προπαντός όμως, δημοσιογράφος".

Μια τέτοια προσωπικότητα ήταν επόμενο να προκαλέσει το φθόνο άλλων ηγετικών στελεχών του ΚΚΕ με χαμηλή μόρφωση και ταπεινή κοινωνική προέλευση, όπως ήταν οι Ιωαννίδης, Γούσιος, Μπαρζώντας, Βλαντάς κ.α. Ο ασίγαστος φθόνος αυτών των συντρόφων του βρήκε διέξοδο όταν ο Κώστας Καραγιώργης αποφάσισε να σπάσει τη σιωπή του και να πει με παρρησία τη γνώμη του σχετικά με την πολιτική που οδήγησε το ΚΚΕ στην συντριβή και να επικρίνει το ανώμαλο καθεστώς που είχε εγκαθιδρύσει ο Ζαχαριάδης στο κόμμα. Δέχθηκε, τότε, πυρά ομάδων από όλους εκείνους που βρήκαν ευκαιρία να διοχετεύσουν τα απωθημένα τους. Κορυφαίος κατήγορος ήταν βέβαια ο ίδιος ο Ζαχαριάδης. Η ετυμηγορία ήταν αδυσώπητη: "Ο Καραγιώργης ήταν από παλιά πράκτορας του εχθρού", και ως τέτοιος εξοντώθηκε.

Δεν ήταν κάτι το πρωτόγνωρο στους κόλπους

Γράφει ο
Άγγελος Ζαχαρόπουλος,
Επίτιμο Διευθυντή της
Ευρωπαϊκής Επιτροπής
τ. Γενικού Διευθυντή
Υπουργείου Γεωργίας

του ΚΚΕ. Από τη φύση του δογματικό το κόμμα αυτό, δεν επέτρεπε διαφορετική γνώμη από την επίσημη γραμμή του. Όποιος την εξέφραζε ανακηρύσσονταν αιρετικός και οδηγούνταν στην πυρά. Την ίδια τύχη είχε άλλωστε και ο ίδιος ο Ζαχαριάδης, ως άλλος Ροβεσπιέρος.

Γυρίζουμε πίσω στο καλοκαίρι του 1943. Την 5.7.1943 έκλεισε η συμφωνία για τη δημιουργία Κοινού Γενικού στρατηγείου ΕΛΑΣ - ΕΔΕΣ και ΕΚΚΑ του Συνταγματάρχη Ψαρρού, υπαγόμενο στο Στρατηγείο Μέσης Ανατολής. Λίγες μέρες

αργότερα, την 8.7. 1943 πραγματοποιήθηκε στην Καστανιά Τρικάλων το Πανθεσσαλικό Συνέδριο του ΕΛΑΣ. Στο συνέδριο συμμετείχαν 500 αντάρτες του ΕΛΑΣ. Είχαν δε προσκληθεί και παρέστησαν ο Ταξίαρχος Έντι, επικεφαλής της αγγλικής αποστολής στα βουνά, καθώς και εκπρόσωποι των άλλων συμμαχικών, τότε, αντιστασιακών οργανώσεων. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η παρουσία του εκπροσώπου του Τίτο Τέμπο τον οποίο συνόδευε και ο εκπρόσωπος των Αλβανών ανταρτών Τζότζο. Η άψογη οργάνωση του συνεδρίου που επέσυρε τα θερμά συγχαρητήρια όλων των συμμετασχόντων, ιδιαίτερα δε του Άγγλου Ταξίαρχου Έντι, οφείλονταν στον Κώστα Καραγιώργη. Ο Καραγιώργης, σεβόμενος την παρουσία στο συνέδριο μη Κομμουνιστών, μεταξύ των οποίων και πολλοί αξιωματικοί του τακτικού στρατού που είχε κατορθώσει να τους πείσει να συνταχθούν στον ΕΛΑΣ Θεσσαλίας, είχε απαγορεύσει κάθε εκδήλωση κομμουνιστικής χροιάς (τραγούδια κλπ.)

Η ατμόσφαιρα που είχε δημιουργηθεί έπνιγε τον συμμετέχοντα στο συνέδριο Άρη Βελουχιώτη. Δεν άντεξε ο Άρης και σε κάποια στιγμή άρχισε να βροντοφωνεί, με τη συνοδεία του, τον ύμνο του Δημητρώφ (Γενικού Γραμματέα της τρίτης Κομμουνιστικής Διεθνούς). Στην σχετική παρατήρηση του Καραγιώργη, ο Άρης αντέδρασε βίαια και δημιουργήθηκε ένα σοβαρό επεισόδιο.

Ο απεσταλμένος του Τίτο, ο Τέμπο, ήταν σημαντικό στέλεχος του Γιουγκοσλαβικού Κομμουνιστικού κόμματος, Στρατηγός και μετέπειτα Υπουργός. Σκοπός του ήταν να αποσπάσει τον ΕΛΑΣ από το Κοινό Γενικό Στρατηγείο και από το Στρατηγείο Μέσης Ανατολής και να τον εντάξει στο Βαλκανικό Στρατηγείο το οποίο θα περιλάμβανε τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ, των Γιουγκοσλάβων, των Αλβανών και των Βουλγάρων ανταρτών.

Ο τότε Γενικός Γραμματέας του ΚΚΕ Γιώργος Σιάντος διέκρινε έγκαιρα τις πραγματικές προθέσεις του Τίτο και ματαίωσε τα σχέδιά του αρνούμενος την ένταξη του ΕΛΑΣ στο Βαλκανικό Στρατηγείο. Ο Σιάντος, έχοντας υπόψη και τη σχετική προϊστορία επί του θέματος, (απόφαση της Τρίτης Κομμουνιστικής Διεθνούς του 1924) είχε αντιληφθεί ότι ο στόχος του Τίτο δεν ήταν άλλος από τον εγκλωβισμό του εαμικού κινήματος στην στρατηγική του για τη δημιουργία της "Μακεδονίας του Αιγαίου", που θα αποσπούσε από την Ελλάδα την ελληνική Μακεδονία και τη Θράκη. Στο Σιάντο είχε επικρατήσει στην περίπτωση αυτή η πατριωτική διάσταση την οποία δεν είχε χάσει χάρη στις επικρατούσες στο κόμμα του διεθνιστικές αντιλήψεις. Δέχτηκε όμως σφοδρές επικρίσεις από τους ακραϊφείς συντρόφους του.

(συνέχεια στο επόμενο φύλλο 112)

Ο ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΚΑΙ Ο ΖΟΓΛΟΠΙΤΗΣ

Ο εορτασμός των εκατό χρόνων από την απελευθέρωση της Θεσσαλίας φέρνει στην επικαιρότητα ένα κωμικοτραγικό περιστατικό που συνέβη στο παλάτι του Αβδούλ Χαμίτ, λίγα χρόνια πριν από την προσάρτηση.

Όταν ο Χαμίτ ανέβηκε το 1876 στο θρόνο, ήταν η εποχή που οι αναβρασμοί και οι εξεγέρσεις στη Θεσσαλία και ιδιαίτερα στην ορεινή, πλήθαιναν και φούντωναν, με αποκορύφωμα τη μεγάλη επανάσταση του 1878. Ο πανούργος και αιμοβόρος αυτός σουλτάνος (στις μέρες του έγινε σφαγή 50.000 Αρμενίων) για την αντιμετώπιση αυτών των ξεσηκωμών, εκτός από στρατιωτικά μέτρα, προσέφυγε και σε άλλα ύπουλα και δόλια μέσα. Έτσι, σε περιοχή που υποπεύονταν ότι θα σήκωναν μπαίρακι, έπαιρνε κοντά του τα παιδιά οικογενειών που είχαν επιρροή στον τόπο τους με το πρόσχημα να τα σπουδάσει, στην πραγματικότητα όμως για να τα κρατάει ως ομήρους.

Μια τέτοια περίπτωση έλαχε στην οικογένεια Ζογλοπίτη από το χωριό Ζωγλόπι Καρδίτσας (βρίσκεται στα ριζά των Αγράφων και ήταν πρωτεύουσα του παλιού Δήμου Ιτάμου).

Συγγενολοί μεγάλο είχαν οι Ζογλοπίτηδες και η επιρροή που ασκούσαν στους συντοπίτες τους μεγάλη, όσο δε για την περιοχή τους, ήτα από εκείνες που συχνά δημιουργούσαν ποκοκεφάλους στην "Υψηλή Πύλη". Να, λοιπόν, γιατί ο σουλτάνος έδειξε την "ευνοία του" σ' αυτή την οικογένεια και ζήτησε κοντά του το μοναχοπαιδί τους. Κεραυνός έπεσε στο σπίτι των Ζογλοπίτηδων σαν τους πήγε αυτό το φοβερό σουλτανικό φερμάνι ένας τούρκος αξιωματικός.

Μα ήταν φοβερό, να τους πάρουν έτσι, στα καλά καθούμενα, μέσα από τα χέρια τους το μοναχογιό τους. Αλλά, τι μπορούσαν να κάμουν; Ούτε παρακάλια χωρούσαν εδώ, ούτε κλάματα είχαν πέραση. Διαταγή σουλτάνου ήταν αυτή, ποιος μπορούσε να πάει ενάντια; Αλλά, και αν ήθελαν να αρνηθούν, με ποια δικαιολογία θα το έκαναν αυτό, αφού ο Αβδούλ Χαμίτ ζήτηγε το γιο τους για "το καλό του"; Δυστυχώς δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς.

Και έτσι, το παιδί ξεκίνησε για την πόλη, ενώ ξεριζώνονταν η καρδιά των γονιών που το ξεπροβόδαγαν. Στο σεράι του σουλτάνου βρήκε και άλλα παιδιά που κατάγονταν από άλλες "ευαίσθητες" περιοχές. Οι πατεράδες των άτυχων αυτών παιδιών από "ευγνωμοσύνη" έστειλαν στο σουλτάνο διάφορα πεσκέσια και ό,τι καλύτερο είχε ο τόπος τους. Μουλαροφόρτια με τυριά, μέλια και άλλα είδη, ξεκίναγαν από τα χωριά τους για την πόλη.

Ο καχύποπος και παμπόνηρος σουλτάνος που δυσπιστούσε προς όλους, έπαιρνε τα μέτρα του για τα πάντα. Έτσι, όταν επρόκειτο να σερβιρισθεί στο τραπέζι, κάτι από τα πεσκέσια εκείνα, διάταζε να φέρνουν στην τραπεζαρία το παιδί της οικογένειας που έστειλε το δώρο. Το έστηναν απέναντί του στον τοίχο για αποκεφαλισμό, αν τυχόν και πάθαινε κάτι ο "πολυχρονημένος", τρώγοντας από το είδος αυτό.

Την εποχή εκείνη επισκέφτηκε την Κωνσταντινούπολη η βασίλισσα της Αγγλίας Βικτωρία. Στο παραμυθένιο σουλτανικό τραπέζι, ανάμεσα στα άλλα, θα σερβιριζόνταν και η τουλουμίσια φέτα Αγράφων, σαν το καλύτερο τυρί που είχε στα κελάρια του το παλάτι.

Το είχε στείλει ο Ζογλοπίτης γι' αυτό και έφεραν το παιδί στην τραπεζαρία και το έστησαν στον τοίχο απέναντι από το σουλτάνο. Χτυποκαρδώντας από το φόβο του και θαμπωμένο από το παραδεισένιο θέαμα το παιδί, δεν καταλάβαινε ούτε πού βρίσκονταν ούτε και γιατί το κουβάλησαν εκεί. Έβλεπε αλλόκοτα πρόσωπα, πολύχρωμες στολές, γυαλιστερά σπαθιά, αστραφτερά έπιπλα και δεν ένιωθε, αν όλα αυτά ήταν όνειρο ή ζωντανή πραγματικότητα.

Σε λίγο έφεραν στο τραπέζι και την πιπέλα με το τυρί. Να όμως, που, από μέσα από τα κομμάτια άρχισαν να βγαίνουν κάτι μικρά σκουληκάρια και να σέρνονται πάνω στην πιπέλα! Ταμπλάς στον Χαμίτ! Ανασποκκόνισε, γούρλωσε τα μάτια και ρίχνοντας μια φοβερή ματιά, σαν πυροβολισμό, στο παιδί, έκαμε νόημα στον υπασπιστή του για να το "παραλάβει".

Δεν ήταν δυνατό ν' ανεχθεί μια τέτοια προσβολή

ένας Αβδούλ Χαμίτ. Μόνο ο Αλλάχ μπορούσε να τον προσβάλει, αλλά και αυτός έπρεπε να το σκεφτεί καλά... Τώρα, να βρεθεί ένας "παλιογκασούρης" να τον ρεζιλέψει και μάλιστα μπροστά στα μάτια μιας βασίλισσας που κυβερνούσε τη μεγαλύτερη αυτοκρατορία του κόσμου! Ακούς να στείλει σκουληκισμένο τυρί σε μένα, στο σουλτάνο! Έπρεπε λοιπόν οπωσδήποτε να πληρώσει αυτό που έκανε ο γερο-Ζογλοπίτης με τη ζωή του παιδιού του. Να όμως, που τη στιγμή εκείνη, σαν από μηχανής θεός, παρεμβαίνει η Βικτωρία. Μόλις είδε το τυρί με τα σκουληκάρια, ξέφωνε: "Τι ωραίο, ολόπαχο τυρί!" και, παίρνοντας ένα κομμάτι το καταβρόχθισε με λαίμαργία! "Θαυμάσιο τυρί, όλο βούτυρο είναι!" Ξανάπε η Βικτωρία. Τότε κατάλαβε ο μεγάλος "μπουνταλάς" ότι τα σκουληκάρια ήταν "το πιστοποιητικό" της εξαιρετικής ποιότητας του τυριού και έγενεψε στον υπασπιστή του, να μην πειράξει το παιδί.

Έτσι διηγήθηκε το περιστατικό αυτό ο Ζογλοπίτης, όταν, μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας, γύρισε στον τόπο του, ως γιατρός πλέον, και πρόσθεσε επιγραμματικά, ότι τη στιγμή εκείνη που του έριξε το τρομερό εκείνο βλέμμα ο σουλτάνος και έγενεψε στον υπασπιστή του να τον "παραλάβει", δεν έβλεπε μπροστά του το σουλτάνο, αλλά το χάρο με τα μάτια !!!

Ο Παλιός

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα "Αργυροθεάτικος Αγώνας", τεύχος 6ο, 1981. Ο συγγραφέας του, που υπογράφει με το ψευδώνυμο "Παλιός", παραμένει άγνωστος. Στη σύνταξη της εφημερίδας μας περιήλθε από τον φιλόστορο Πετριλιώτη καθηγητή **Βασίλη Κάμπα** και τον ευχαριστούμε θερμά. Αν και ο συγγραφέας του κειμένου διακρίνεται για το λογοτεχνικό του ταλέντο, του διαφεύγουν οι λεπτομέρειες της υπόθεσης. Τα γεγονότα εξελίχθηκαν ως εξής:

Μετά την καταστολή της θεσσαλικής επανάστασης του 1854, οι προεστοί των Αγράφων, μεταξύ των οποίων και ο Πάνος Ζογλοπίτης, κλήθηκαν στην Κων/πολη, στην Αυλή του σουλτάνου, σε μια ιδιότυπη ομηρία, όπου παρέμειναν μέχρι το 1868. Το ίδιο παραπάνω έτος, ο Πάνος Ζογλοπίτης αντικαταστάθηκε από τον, κατά 13 χρόνια νεότερο, αδελφό του Κωνσταντίνο, τον επιλεγόμενο έκτοτε και "Κωστάκη Εφέντη", ο οποίος υπηρέτησε στην Αυλή του σουλτάνου, με το βαθμό του υπασπιστή, μέχρι περίπου το 1875.

Ο παμπόνηρος σουλτάνος - κατ' άλλους, οι φαναριώτες σύμβουλοί του- περιμένοντας την επίσκεψη στην Κων/πολη της βασίλισσας της Αγγλίας Βικτωρίας, ζήτησε να παρουσιαστούν οι σημαντικότεροι προεστοί των "ύποπτων" περιφερειών της επικράτειάς του στην υποδοχή της. Θέλοντας, μέσω της βασίλισσας, να δείξει στις ευρωπαϊκές Δυνάμεις, ότι συμπεριφέρεται άψογα στους χριστιανούς υπηκόους του, κάλεσε στο τραπέζι και τους προεστούς των Αγράφων, μεταξύ των οποίων και τον Πάνο Ζογλοπίτη.

Τα υπόλοιπα, όσα αναφέρονται στο σκουληκισμένο τυρί και στην παρέμβαση της πανέξυπνης Βικτωρίας, χάρη στην οποία ο Πάνος Ζογλοπίτης γλίτωσε από του χάρου τα δόντια, εκτυλίχθηκαν όπως τα περιγράφει ο συγγραφέας.

Όσα αναφέρονται σε "μοναχοπαιδί" των Ζογλοπιταίων είναι ανυπόστατα. Ο γενάρχη της οικογένειας Γιαννάκης Ζογλοπίτης, που απαγχονίστηκε στην Κων/πολη από τους Τούρκους, είχε 7 παιδιά, με πρωτότοκο τον Πάνο (έτος γεννήσεως 1832). Δεν στήθηκε επομένως κάποιο παιδί στον τοίχο, αλλά ήταν ο ίδιος ο Πάνος Ζογλοπίτης, που παρακάθησε στο τραπέζι.

Ο Πάνος Ζογλοπίτης (1832-1894), είναι ο μετέπειτα Δήμαρχος Ιτάμου. Ο αδελφός του Κων/νος Ζογλοπίτης (1843-1905) υπήρξε επί 11 χρόνια βουλευτής Καρδίτσας και ο γιος του Πάνου, Γεώργιος (1869-1936) σπούδασε γιατρός στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας.

Αυτά, για την αποκατάσταση της ροής των γεγονότων εκείνων.

(Λάμπρου Γριβέλλα "Οι Ζογλοπιταίοι", σελ. 35 κ. ε. Έκδοση του Μορφωτικού Συλλόγου Ραχούλας, 2016)

Γέννα στο Παλιοζωγλόπι το 1937

Συνέχεια από τη σελ. 1

Σταμάτω Ευθυμίου Παπαδημητρίου, το γένος Χρίστου Κορδάτου, έγκυος στον όγδοο μήνα σε μένα, κρατούσε τις αδελφές μου Βίκα και Φρόσω. Η Ευρυδίκη είχε αναλάβει χρέη αγωγιάτη, πίσω η μανιά Φροσύνη έφερνε την κατσίκα.

Η σκηνή επαναλαμβάνονταν κάθε χρόνο και, όσο κι αν έμοιαζε με ζωγραφιά, έκρυβε μέσα της πολύ κόπο. Η ζέστη και η έλλειψη νερού στο κάτω χωριό δημιουργούσαν την ανάγκη φυγής. Στο Παλιοζωγλόπι τα νερά ήταν πολλά και κρύα, η δροσιά απαιτούσε σκεπάσματα για το βράδυ. Είχαν προηγηθεί την Άνοιξη το σκάψιμο, το φύτεμα, το σκάλισμα, το πότισμα των κήπων και τώρα τα φασολάκια, τα ζαρζαβατικά, οι πατάτες ήταν έτοιμα. Στη σκέψη όλων αυτών οι γυναίκες ξεχνούσαν την κούραση της προετοιμασίας και της πεζοπορίας, έπιαναν κουβέντα μεταξύ τους, χωρίς όμως ούτε δευτερόλεπτο να φύγει η προσοχή τους από τα παιδιά και τα ζωντανά.

Η χαρά τω μεγαλύτερων παιδιών ήταν μεγάλη, γιατί θα συναντούσαν στις γειτονιές τους τους φίλους από το προηγούμενο καλοκαίρι, μακριά από το πρόγραμμα του σχολείου και τη βέργα του δασκάλου. Όταν έφταναν στο χωριό, τακτοποιούνταν, όσο γίνεται πιο γρήγορα, έβραζαν πατάτες, έτρωγαν και κοιμίζαν τα κουρασμένα παιδιά. Οι ίδιες, με τη βοήθεια των μεγαλύτερων παιδιών, έκοβαν μπάτσες και φτέρες και έκαναν μια κρεβατίνα στην αυλή, σε επαφή με το σπίτι, στον ξύλινο σκελετό, που ήταν εκεί από την προηγούμενη χρονιά. Όμως ξέφυγα από το θέμα μου που είναι η γέννα.

Γράφω λοιπόν, ότι η θείτσα μου Γιαννούλα, συζ, Φώτη Ζαιρα, και κουινιάδα της μάνας μου, είχε διηγηθεί τη δεκαετία του 1970 στην Αθηνά σχετικά, και τα είχα καταγράψει στο μαγνητόφωνο που είχα φέρει από τη Γερμανία. Η θείτσα θα έρχονταν να ξεγεννήσει τη μάνα μου. Συνεννοήθηκαν πώς θα την ειδοποιήσει, όταν θα την έπιαναν οι

Το σπίτι του Ευθ. Παπαδημητρίου στο Παλιοζωγλόπι

πόνιοι. Για να μην χάσει χρόνο και στείλει μία από τις μεγαλύτερες αδερφές μου προς τη Δέση επάνω που είχε την καλύβα της η θείτσα μου, να βγει η μάνα μου στο μπαλκόνι και να κράξει τις κότες! Αυτό ήταν το σύνθημα για να μην πάρει ειδηση όλη η γειτονιά. Να όμως που οι πόνοι την έπιαναν τα μεσάνυχτα. Βγαίνει λοιπόν στο μπαλκόνι και φωνάζει: Γιαννούλα, Γιαννούλα, Γιαννούλα! Η θείτσα, που είχε το νου της, πετάχτηκε έξω και η μάνα μου της φώναξε: "Μήπως πάει κάποιος αύριο στην Καρδίτσα, να στείλω έναν τρουβά με πράγματα στο Θύμιο;" Η άλλη μπήκε στο

νόημα, κατηφόρισε γρήγορα, ήρθε και την ξεγέννησε. Αφού έδωσε τις πρώτες βοήθειες σε μένα και στη λεχώνα, κατέβηκε στο κάτω δώμα, έβρασε μια κατσαρόλα τραχανά για να φάει η λεχώνα και να φέρει γάλα, καθώς και οι αδελφές μου

Την άλλη μέρα έφτασε και η μανιά Φροσύνη από το κάτω χωριό. Έκλεισε το μαγαζί που διατηρούσε και ήρθε να δει τι κάνουν και να φέρει προμήθειες. Όταν έφθασε στην Παναγία, κάθισε να πάρει μια ανάσα. Εκεί της πρόφθασαν τα "μαντάτα". Η νύφη της Θυμιαίνα, γέννησε πάλι κορίτσι, το τέταρτο! Η μανιά μου τότε έβγαλε το σάκο που φορούσε και τον φόρεσε ανάποδα, για να πιάσουν οι κατάρες της. Όταν έφτασε στο σπίτι, πήγε στο κατώγι, έβαλε σε ένα κεραμίδι σπούρη από τη φωτιά, έριξε θυμιάμα, ανέβηκε επάνω και με θυμιάτιζε, για να πεθάνω! Και η λεχώνα κοιτούσε και σιωπούσε, όπως όλες οι γυναίκες τότε.

Από δω και κάτω συνεχίζω, όπως μου τα έλεγε η μανιά μου. Την άλλη χρονιά ήλθε στο Παλιοζωγλόπι για να βοηθήσει τη μάνα μου για την ίδια διαδικασία της καθόδου στο κάτω χωριό. Με ζαλικώθηκε, κρατούσε την κατσίκα και με ρώτησε:

- Σμήνη μου, να σε αφήσω στον Αηλιά;

- Ούκου, απάντησα εγώ, πιο κάτω, στην Παναγία και στην Αγία Παρασκευή!

Επανάλαβε την ίδια ρώτησε και εγώ την ίδια απάντηση: "Ούκου, ούκου, ούκου!"

Μετά από τρία χρόνια, ήρθε και το αγόρι, ο αδελφός μου Γιάννης. Ήταν χειμώνας, 2 Φεβρουαρίου, εγώ είχα πνευμονία και ποιος να μου δώσει σημασία; Όταν όμως η μανιά είδε το αγόρι, είπε στον Κίτσιο, το νοσοκόμο, και έσφαξε μια κότα για να με ταΐσει ζουμί για να γίνω καλά, που έφερα το αγόρι! Καμένη γιαγιούλα μου! Ήθελε να βγάλει το όνομα του άνδρα της. Έμεινε χήρα 24 ετών, με δυο κορίτσια και τον πατέρα μου, και έγκυος και, όταν γεννήθηκε η θείτσα Γιαννούλα, της έδωσαν το όνομα του άνδρα της: Γιάννο. Ο πατέρας μου όμως είχε άλλες αντιλήψεις, έφερνε φίλους από την Καρδίτσα, έψηνε αρνιά στις βαπτίσεις και των τριών κοριτσιών του και έλεγε στη μαννούλα μας: "Μη στενοχωριέσαι Σταμάτω, τέσσερες κόρες μεγαλώνουμε, τέσσερα παλικάρια γαμπρούς θα μας φέρουν".

Τέλος, να πω ότι η μάνα μου είχε χάσει, σε προχωρημένη εγκυμοσύνη, δυο αγόρια, ανάμεσα στην Ευρυδίκη και στη Βίκα. Στο ένα, πήγε στο ποτάμι, έπλυσε τα ρούχα και μετά, όπως ήταν μούσκεμα, τα έβαλε στη βαριά σκάφη, τη ζαλώθηκε για να γυρίσει γρήγορα στο χωριό. Συνήθως οι γυναίκες τα άπλωναν στις πλάκες και μισοστέγγωναν. Στο άλλο, έσκυψε και παλάμισε με λάσπη-γλύνα την κουζίνα, γιατί περίμενε ξένους από την Καρδίτσα. Δεν ήταν λοιπόν, ούτε φαινομενικά κοριτσιμάνο! Όσο για τη μανίτσα μου, ήμουν η πιο αγαπημένη της εγγονή. Ξαν πιο μικρή, κούρνιαζα κοντά της και άκουγα τους μουραπάδες, που παλαιότερα δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα του χωριού μας.-

Η ευχή της μάνας μου και το γούρι

Συνέχεια από τη σελ. 1

το λεωφορείο. Η μάνα μου δεν κρατήθηκε, ήρθε κοντά μου. Εκεί της είπα εγώ "μάνα φεύγω απ' το χωριό, εκεί που θα πάω αν δεν "φιαχτώ" στο χωριό δεν ξαναγουρίζω, κοίταξέ με καλά, μπορεί άλλη φορά να μη με δεις ζωντανό". Μ' αγκάλιασε, με φίλησε και μου είπε "χώμα να πιάνεις και μάλαμα να γίνεται". Στο μαύρο τσεμπέρι που φορούσε κάτι είχε δεμένο, το έλυσε και μου το έδωσε. "Βάλτο στο πορτοφόλι σου" μου είπε "και κείτα μην το χάσεις". Τι μου έδωσε δεν θα το αποκαλύψω.

Ήρθε το αυτοκίνητο, μπήκα μέσα, Καρδίτσα-Θεσσαλονίκη, το απόγευμα Πέμπτης στην Καβάλα. Τακτοποιήθηκα εκεί και την Παρασκευή κατέβηκα στην αγορά και παρατηρούσα τα μαγαζιά να δω αν κάποιος ζητάει άνδρα υπάλληλο. Ζητούσαν μόνο κοπέλες. Το Σάββατο, το ίδιο. Τίποτα. Την Κυριακή πήγα με την Ευδοξία στην εκκλησία. Αυτή γύρισε στο σπίτι να ετοιμάσει το φαγητό κι εγώ πήγα στο καφενείο για καφέ.

Εκεί άκουσα από δυο νεαρούς ότι η Δημαρχία θα κάνει συνεργείο να απογράψει όλα τα ακίνητα της πόλης. Πλήρωσα τον καφέ και γύρισα στο σπίτι. Το πρωί πήγα στη Δημαρχία πριν ακόμα ανοίξει. Όταν άνοιξε μπήκα μέσα και ρώτησα αν ισχύει αυτό που άκουσα. "Ναι" μου είπαν αλλά θα πας στο γραφείο 21 και θα ζητήσεις τον κ. Αχιλλέα.

Πήγα, τον βρήκα και τον ρώτησα αν ισχύει αυτό που άκουσα. "Τι γράμματα ξέρεις;", "Είμαι δάσκαλος αδιόριστος". Μ' έβαλε στην λίστα πρώτο. "Την Τετάρτη θα' ρθειτε εδώ να σας δώσουμε οδηγίες, έντυπα και σχεδιαγράμματα". Την Τετάρτη πήγα, έγιναν τα τυπικά και την Πέμπτη πρωί άρχισα τη δουλειά. Αυτή κράτησε ως τις 10 Αυγούστου. Έβγαλα βιβλιάρια ασθενείας και ενσήμων, ενώ παράλληλα έψαχνα για άλλη δουλειά.

Βοηθητική δουλειά μου ήταν τα πέντε παιδιά που τους έκανα ιδιαίτερα. Ένα πρωί πέρασα από ένα στενό δρομάκι. Εκεί είχε ένα βιβλιοδετείο, τον ρώτησα "πότε μπορώ να φέρω ένα βιβλίο για δέσιμο" και μου είπε "φέρτο αύριο". Το πήγα, το πήρε στα χέρια του και με ρώτησε "δάσκαλος είσαι;". "Αδιόριστος" του είπα. "Θέλεις να δουλέψεις σε σχολείο;", του απάντησα θετικά. "Το βιβλίο θα είναι έτοιμο την Πέμπτη". Πήγα πήρα το βιβλίο και μου είπε "θα πας στο τάδε καφενείο και θα ζητήσεις τον κ. Ωρολογά. Είναι ο Διευθυντής του 7ου Δημοτικού Σχολείου, του μίλησα σχετικά". Πήγα, τον βρήκα και μου είπε "Στις 11 Σεπτεμβρίου θα 'ρθεις στο σχολείο να πιάσεις δουλειά". Πήγα, γνώρισα τους συναδέλφους και μου έδωσαν την Β' τάξη. Ξεκίνησα τη δουλειά με κέφι, φίλος με τα παιδιά, συνεργάσιμος με τους συναδέλφους και αγαπητός στους γονείς.

Ο καιρός περνούσε. Φθάσαμε στο Μάιο όπου μια μαθήτριά με ειδοποίησε ότι με θέλει ο Προϊστάμενος της Δ.Ε.Η. Πήγα και μου είπε ότι "Το καλύτερο φροντιστήριο της Καβάλας θα κάνει τμήμα μαθητών που θα δώσουν το καλοκαίρι εισαγωγικές εξετάσεις και όσοι δεν εισαχθούν θα βάλει ανακοίνωση στα Γυμνάσια να εγγραφούν στο φροντιστήριο για προγύμναση". Βγήκαν τα αποτελέσματα και ήρθαν στο φροντιστήριο 40 παιδιά. Αγόρασα δύο βιβλία "Πώς θα πετύχω στο Γυμνάσιο" και άρχισα τα μαθήματα. Το κάθε παιδί πλήρωνε 100 δραχμές το μήνα. 60 δραχμές έπαιρνα εγώ και 40 το φροντιστήριο. Έδωσαν τα παιδιά εξετάσεις, και πέρασαν όλα.

Μετά άρχισα να ενδιαφέρομαι για τον διορισμό μου. Πήγα σε 3 βουλευτές της Καβάλας και όλοι μου έλεγαν να πάω στον Παπαευθυμίου "μια και είσαι από εκεί". Σ' ένα βενζινάδικο έμαθα ότι συχνάζει ο 4ος Βουλευτής, κ. Βενέτης. Στρατιωτικός, ντόμπρος άνθρωπος. Ζήτησα από τον καταστηματάρχη την διεύθυνσή του. "Θα τον πάρω τώρα τηλέφωνο". Μίλησε μαζί του και ζήτησε ονοματεπώνυμο και έτος αποφοίτησής. "Αύριο το παιδί να περάσει να του πεις νέα". Την άλλη μέρα πήγα πιο νωρίς και πάνω στην κουβέντα του είπα "αν διορίζομαι να μη φύγω από την Καβάλα. Είμαι παντρεμένος και έχω μικρό παιδί και τσέπες άδειες". Πήρε τηλέφωνο και είπε ότι διορίζομαι. Ο βενζινοπώλης του είπε "το παιδί είναι παντρεμένο, έχει μικρό παιδί, πού να πάει σε άλλο Νομό χωρίς χρήματα και μέσα στο χειμώνα. Φρόντισε να μη φύγει από την Καβάλα". Το είπε και το έκανε.

Έτσι διορίστηκα στην Καβάλα. Τι βοήθησε όμως για όλα αυτά; Η ευχή της μάνας, το γούρι ή οι συμπτώσεις; Για μένα και τα τρία. Όλα μου ήρθαν βολικά. Σπούδασα τα παιδιά μου, τα τακτοποίησα σ' όλα.

Αυτό όμως που με στεναχωρεί είναι η αρρώστια της γυναίκας μου. Στενοχωριέμαι, κλαίω και λέω "Γιατί Θεέ μου σε μένα;". Αλλά το πεπρωμένο φυγείν αδύνατο. Όσο ζήσουμε, αυτή είναι η ζωή μας.

Το χρονογράφημά μας

Συνομιλώντας με τον Ανδρέα

Ο Ανδρέας είναι ένα δεκαοχτάχρονο γειτονόπουλο. Τον γνωρίζω από τα γεννοφάσκια του. Σε ηλικία 4-5 ετών η μητέρα του εργαζόταν κι εκείνος έπαιζε μόνος στο πεζοδρόμιο και, έτρεμε η ψυχή μου, όταν τον έβλεπα να πλησιάζει αμέριμνος προς το δρόμο με τη μεγάλη κυκλοφορία αυτοκινήτων. Πώς να συμβουλέψεις το μικρό παιδί; Πρόσεχε Ανδρέα! με κοίταζε και χαμογελούσε. Ο Ανδρέας ξεχώριζε από τα άλλα γειτονόπουλα. Μεγαλώνοντας, μαθητής του Δημοτικού και αργότερα του Γυμνασίου και του Λυκείου, περνώντας για το σχολείο, στεκόταν και μας χαιρετούσε, πράγμα σπάνιο για παιδιά, όχι γιατί τους λείπει το ήθος, αλλά, απλά, γιατί είναι παιδιά.

Το περασμένο καλοκαίρι ο Ανδρέας έδωσε εξετάσεις στις Πανελλαδικές και πέτυχε στο Οικονομικό Πειραιώς. Τις προάλλες, περνώντας για το σπίτι του, με χαιρέτισε και τον σταμάτησα.

-Τι κάνεις και πού χάθηκες τόσο καιρό, Ανδρέα; Του είπα.

Μου εξιστόρησε όλα τα σχετικά με τις εξετάσεις και τα ολόημερα και ολονύχτια διαβάσματά του.

-Τον συγχαίρηκα και του συνέστησα να πάρει στα σοβαρά τη Σχολή του και να τελειώσει στην ώρα του, γιατί, η Παιδεία είναι πολύτιμο εφόδιο στη ζωή, και από την άλλη - εκείνος ξέρει καλύτερα από εμένα - πόσο δύσκολα τα καταφέρνει η οικογένειά του.

-Η Σχολή μου αρέσει και να την τελειώσω, μου απαντά, αλλά μετά τη Σχολή, που θα μου πάρει 5-6 χρόνια, που θα βρω δουλειά, για να βοηθήσω και την οικογένειά μου; Σκέπτομαι να την εγκαταλείψω και να αναζητήσω από τώρα κάποιο πρακτικό επάγγελμα ή να φύγω στο εξωτερικό· τι λέτε κι εσείς;

Του εξήγησα ότι ένας νέος άνθρωπος δεν πρέπει να παραιτείται από τα όνειρά του, επειδή η χώρα μας διέρχεται μια οικονομική κρίση. Οι κρίσεις έρχονται και παρέρχονται, αλλά η ηλικία για σπουδές δεν έχει μεγάλα χρονικά περιθώρια. Η χώρα μας δεν ήταν ποτέ πλούσια και ούτε πρόκειται και στο μέλλον να γίνει. Κατά συνέπεια, τις καλές θέσεις εργασίας πάντα θα τις καταλαμβάνουν εκείνοι που διαθέτουν τα περισσότερα προσόντα. Αυτά όσον αφορά την εργασία.

Υπάρχει όμως και ένας δεύτερος παράγοντας που είναι η ποιότητα ζωής. Ο

προορισμός του ανθρώπου είναι να καλλιεργεί το χαρακτήρα του και να πλουτίζει τις γνώσεις του, ώστε να γίνει χρήσιμος στον εαυτό του, στην οικογένειά του και στο κοινωνικό σύνολο. Ασφαλώς, για τα πετύχει όλα αυτά δεν είναι μόνο οι σπουδές που χρειάζονται. Υπάρχουν άνθρωποι ολιγογράμματοι που όμως είναι αδαμάντινοι χαρακτήρες και καλοί επαγγελματίες. Φαντάσου όμως, αν εκείνοι είχαν την ευκαιρία να σπουδάσουν, πόσο καλύτεροι θα μπορούσε να είχαν γίνει! Εξ άλλου, στον κύκλο της ζωής όλα μπορεί κανείς να τα χάσει, τη μόρφωσή του όμως κανείς δεν μπορεί να του την αφαιρέσει. Ο άνθρωπος που συνδυάζει τη μόρφωση με τον καλό χαρακτήρα είναι το ιδανικό πρότυπο ανθρώπου, κατά τους αρχαίους σοφούς, που το έχει υιοθετήσει όλη η ανθρωπότητα. Με πόση σαφήνεια το διατύπωσε ο μέγας Έλληνας φιλόσοφος Πλάτων: "Άνθρωπος παιδείας μεν ορθής τυχών, φύσεως δε αγαθής, θειότατον ημερώτατόν τε ζώνων γίνεσθαι φιλεί· μη επιμελώς δε η μη καλώς τραφέν, αγριώτατον οπόσα φύει γη."

Αν ο άνθρωπος, λέει, έχει σωστή εκπαίδευση και καλή ανατροφή, γίνεται το πιο ήμερο και αξιαγάπητο πλάσμα απ' όσα υπάρχουν στη γη· αν όμως δεν πάρει σωστή μόρφωση και ανατροφή, τότε γίνεται ό, τι πιο άγριο απ' όσα υπάρχουν στη γη.

Και ο φιλόσοφος Μένανδρος με άλλα λόγια: "Ὡς χαρίεν άνθρωπος, όταν άνθρωπος ή!". Πόσο χαριτωμένο πλάσμα είναι ο άνθρωπος, όταν έχει ανθρωπιά!

Τι περισσότερο θα μπορούσε κανείς να επιθυμήσει στη ζωή του από το να είναι καλός επαγγελματίας -με ό,τι ασχοληθεί- να ζει με αξιοπρέπεια, εντιμότητα και συνέπεια, η γνώμη του να έχει βαρύτητα και να απολαμβάνει την εκτίμηση των συμπολιτών του!

Αυτά είπα στο φίλο μου τον Ανδρέα και ίσως τον έβαλα σε σκέψεις. Ας τα σκεφτούν όμως και ο Γιαννάκης, ο Τάκης, ο Μάκης, ο Λάκης και οι λοιποί.-

Διογένης

«Άνθρωπον ζητώ!»

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ

Την Κυριακή 25 Αυγούστου, στο Δημοτικό Κινηματοθέατρο Καρδίτσας και ενώπιον πλήθους λαού, έγινε η ορκωμοσία της νέας Δημοτικής Αρχής, η οποία ανέλαβε καθήκοντα από 1ης Σεπτεμβρίου. Την ίδια ημέρα ο Δήμαρχος κ. **Βασίλης Τσιάκος** όρισε και τους αντιδημάρχους, ως παρακάτω:

Αντιδήμαρχος Διοικητικών Υπηρεσιών-ΚΕΠ: **Αριστοτέλης Σπάνιας**.

Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων: **Γεώργιος Μάπας**.

Αντιδήμαρχος Οικονομικών: **Ηλίας Σχορετσανίτης**

Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας, Πρασίνου, Περιβάλλοντος και Δημ. Αστυνομίας: **Σπύρος Κουρτεσιώτης**.

Αντιδήμαρχος Καθαριότητας: **Σωτήρης Αντωνίου**.

Αντιδήμαρχος Εθελοντισμού, Ειδικών Πληθυσμιακών-Κοινωνικών Ομάδων και Αλληλεγγύης: **Ουρανία Σούφλα**.

Αντιδήμαρχος Αγροτικής Οικονομίας και Προγραμματισμού: **Δημήτρης Κουφόπουλος**.

Επίσης, με απόφαση του Δημάρχου ορίστηκαν οι εντεταλμένοι Δημοτικοί Σύμβουλοι για τα Δημοτικά Διαμερίσματα:

Δημοτική Ενότητα Ιτάμου: **Γεωργία Ζήση-Λιάπη**.

Δημοτική Ενότητα Καλλιφωνίου: **Φώτης Παπαδημητρίου**.

Δημοτική Ενότητα Κάμπου: **Βάιος Οικονόμου**.

Δημοτική Ενότητα Μητρόπολης: **Βασίλης Μπούτας**.

Για Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου θα προταθεί ο Δημοτικός Σύμβουλος **Θωμάς Κόντος**.

Ο Μορφωτικός Σύλλογος Ραχούλας εύχεται στον νέο Δήμαρχο Βασίλη Τσιάκο και στους Δημοτικούς Συμβούλους όλων των παρατάξεων γόνιμη και δημιουργική θητεία.

Ιδιαίτερα, στην εντεταλμένη Δημοτική Σύμβουλο Ιτάμου κ. **Γεωργία Ζήση-Λιάπη**, μαζί με τις ευχές του, συνηθιστά να πραγματοποιήσει, επί τούτου, συγκεντρώσεις των κατοίκων, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς της περιοχής, για να γνωρίσει τους κατοίκους και να ακούσει τα προβλήματά τους.

Συμμόντα του καλοκαιριού

Βρύση Μαρότη

Ανακαινισμένη αλλά κάπως παραμελημένη βρήκε ο φακός μας την ιστορική βρύση του χωριού μας. Και πώς να μην είναι παραμελημένη, αφού της έλειψαν οι χωριανές με τις βαρέλες που αράδιαζαν μέρα νύχτα για το καθημερινό νερό της λάτρας του νοικοκυριού. Έλειψαν και οι εκατοντάδες αλογομούλαρα, που καθώς ανέβαιναν τον ανήφορο, έστριβαν προς τη βρύση για να ξεδιψάσουν στην πέτρινη κούπα της. Τώρα, ολομόναχη σιγομουρμουρίζει τα περασμένα μεγαλεία της!

Πεδίο ασκήσεων

Καθημερινό πεδίο ασκήσεων της πολεμικής αεροπορίας μας είναι τα βουνά του Ιτάμου. Με καθαρό ουρανό και νηνεμία, ο φακός μας συνέλαβε το στίγμα της πορείας του αεροπλάνου από τον καπνό που αφήνει πίσω του!

Το αρχαιότερο παραδοσιακό σπίτι

Είναι το αρχαιότερο παραδοσιακό σπίτι που επιμένει, σε πείσμα των καιρών, να στέκει ακόμη όρθιο. Πόσα θα είχε να μας πει, αν είχε στόμα να μιλήσει! Είναι το σπίτι του Θύμιου Παπαδημητρίου στο Παλιοζωγλόπι.

Τι κάνει η μάνα για να βοηθήσει το παιδί της!